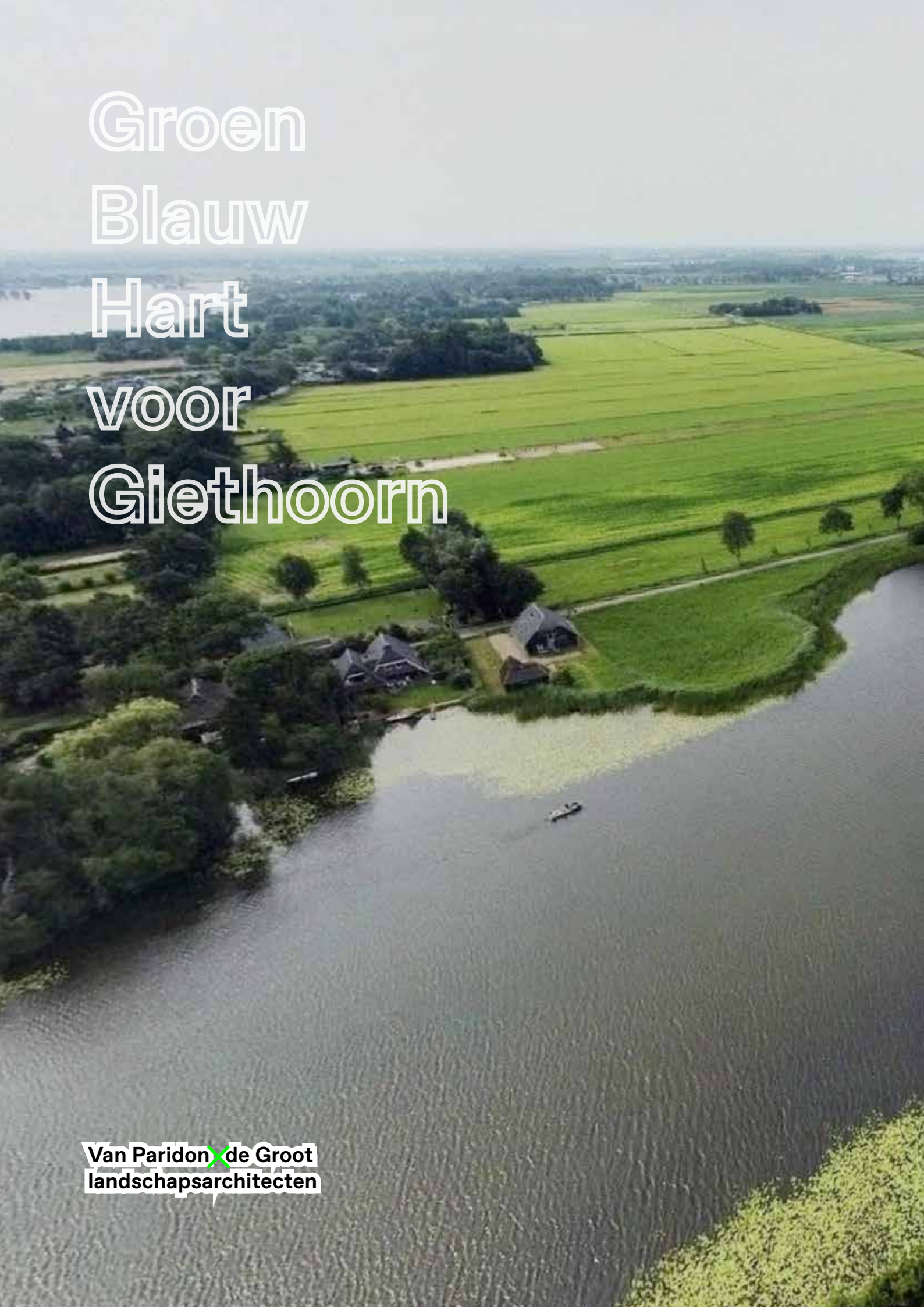

An aerial photograph of a Dutch landscape. In the foreground, a wide, calm river flows from the bottom left towards the right. A small boat is visible on the river. Along the left bank of the river, there are several traditional Dutch houses with dark, gabled roofs, surrounded by lush green trees. Beyond the houses, the landscape opens up into vast, flat green fields, likely agricultural land. In the far distance, a line of trees and some buildings are visible under a pale, overcast sky.

Groen Blauw Hart voor Giethoorn

Van Paridon de Groot
landschapsarchitecten

Groen Blauw Hart voor Giethoorn

Van Paridon x de Groot
landschapsarchitecten

i.o.v.
Gemeente
Steenwijkerland

April
2023

Van Paridon x de Groot
landschapsarchitecten

Inhoud

1 Inleiding p.7

Deel I

2 Huidige situatie p.13

3 Beleidsmatige kaders, opgaven en ambities p.39

Deel II

4 Toekomstbeeld p.53

Deel III

5 Inzoom op Deelgebieden

5.1 Omgeving Kulturhus p.100

5.2 Woningbouw Giethoorn-Noord p.104

5.3 Omgeving school/sportvelden p.108

5.4 Woningbouw Beulakerweg p.112

5.5 Erf Rodermond aan de middenvaart p.114

5.6 Molenbiotoop Koornmeule p.118

5.7 Kerkweg/Binnenpad autoluw p.122

5.8 Nering met loswal en nieuw wandel/fietspad p.126

5.9 Beulakerweg als dorpsstraat p.128

Colofon p.130

1 Inleiding

Plangebied

De Gieterse Polder ligt in het hart van Giethoorn. Het dorp vouwt zich als het ware rond de polder, van alle kanten is er zicht op dit centraal gelegen gebied. Het gebied is landschappelijk van hoge waarde en betekenis: het maakt onderdeel uit van het Beschermd Dorpsgezicht van Giethoorn en grenst aan het Nationaal Park en Natura2000-gebied Weerribben Wieden. De Omgeving Kulturhus grenst aan de zuidzijde van de polder. Dit deel maakt onderdeel uit van het centrumgebied van Giethoorn, met voorzieningen zoals het Kulturhus, de supermarkt, het toeristisch informatiepunt en een grote publieke parkeerplaats. Voor veel toeristen start een bezoek aan Giethoorn hier. Vanaf de parkeerplaats en Omgeving Kulturhus kun je naar de Cornelisgracht, waar je kunt opstappen op een rondvaartboot of verder wandelen naar het Binnenpad en de Dorpsgracht: de kern van het wereldwijd bekende waterstreekdorp, waarlangs vele toeristische voorzieningen liggen. Naar het noorden toe wordt de omgeving van de Gieterse polder minder toeristisch. Hier ligt de nieuwbouwwijk Giethoorn-Noord, en aansluitend de Molenbuurt, een prachtige vaarbuurt die wat minder bekend is. De Gieterse Polder wordt aan westzijde begrenst door de Beulakerweg - de provinciale weg - met daarlangs een kanaal. Hier staat enige bebouwing langs, een deel historische bebouwing en deel meer bedrijfsmatige bebouwing. Deze kant vormt de entree voor vele mensen die Giethoorn bezoeken.

Giethoorn is historisch gezien een samenstelling van drie op zichzelf staande buurtschappen. In het dorp leeft momenteel de wens om samen één dorp te worden. Hiervoor zijn recent de noordelijke en zuidelijke basisschool samengevoegd en verplaatst naar een nieuwe centraal punt aan de Beulakerweg, in de Gieterse Polder.

Wat biedt het Toekomstbeeld?

Het voorliggend Toekomstbeeld 'Groenblauw hart voor Giethoorn' biedt een integrale ontwikkelingsvisie voor de Gieterse Polder, in samenhang met de Omgeving Kulturhus, die hieraan grenst. Korte termijn vraagstukken zijn hierin verbonden met ambities die op een wat langere termijn invulling gaan krijgen. Het Toekomstbeeld is een nadere uitwerking van 'Toekomstvisie Giethoorn', het is eigenlijk een vreemd dorp', die in 2020 door de belangenorganisaties Gieters Belang en Giethoorn Onderneemt in gezamenlijkheid met de gemeente Steenwijkerland is opgesteld. De Toekomstvisie schetst de visie voor Giethoorn als geheel, met ontwikkelingsrichtingen en spelregels voor verschillende deelgebieden van het dorp. Veel ideeën die toen zijn opgehaald vroegen nog om een nadere uitwerking. In de Toekomstvisie is daarom opgenomen dat er een vervolgstap nodig voor de Gieterse polder, de nieuwbouw Noord en de omgeving Kulturhus. Daarna zijn er nog nieuwe vragen naar voren gekomen, zoals ruimte voor de ontwikkeling van nieuwe woningen.

De opgaven en ontwikkelingen die in het dit middengebied van Giethoorn spelen zijn niet los van elkaar te zien zijn; ze grijpen in elkaar. Ze kunnen elkaar daarbij versterken, maar elkaar ook in de weg zitten. De situatie vraagt daarom om het bijeenbrengen van alle opgaven en ontwikkelingen, en soms ook het maken van keuzes. Welke ontwikkelingen dragen wél en welke dragen níet bij aan de gewenste ontwikkelingsrichting voor Giethoorn? De bijzondere waarden en betekenis van de Gieterse Polder, als hart van het dorp en als onderdeel van het Beschermd Dorpsgezicht Giethoorn en het Nationaal Park Weerribben Wieden, vragen om een extra zorgvuldige afweging. Het is een gebied van (inter)nationale betekenis.

In het Toekomstbeeld zijn - met input van alle betrokken partijen - deze integrale afwegingen gemaakt. Er is hiërarchie en samenhang gebracht tussen de verschillende opgaven, ontwikkelingen en ambities die hier spelen en tussen de korte termijn vraagstukken en de opgaven die op lange(re) termijn invulling kunnen gaan krijgen.

Met dit Toekomstbeeld wordt er een belangrijke stap gezet in de verdere ontwikkeling van het gebied. Het biedt een kader waarbinnen - in overleg met bewoners en betrokken partijen - verdere verkenningen en concrete uitwerkingen kunnen worden opgepakt.

Proces

Het Toekomstbeeld ‘Groenblauw hart voor Giethoorn’ is in samenwerking en overleg met ‘t Gieters Belang, Giethoorn Onderneemt, Natuurmonumenten, Provincie Overijssel en het Waterschap en met de inbreng van bewoners en ondernemers in verschillende bijeenkomsten tot stand gekomen.

Met deze partijen en direct betrokkenen is in een aantal rondes toegewerkt naar het integrale Toekomstbeeld. Met experts is in een eerste ronde gekeken naar alle voorliggende opgaven, ontwikkelingen en ambities. Kansrijke en (technisch en planologisch) haalbaar geachte maatregelen en ontwikkelingsrichtingen zijn in daarna - in een tweede ronde - samengebracht in verschillende integrale scenario's. Dit heeft geleid tot een basisscenario met een aantal opties voor deelopgaven. In bijeenkomsten zijn deze planstappen en scenario's besproken met betrokken partijen, bewoners en ondernemers. De scenario's zijn met de inbreng op deze bijeenkomsten een aantal keer nader afgewogen, aangepast en aangescherpt. Op deze manier is een breed onderbouwd en afgewogen integraal Toekomstbeeld ontstaan.

Hierbij moet opgemerkt worden dat niet alle ingebrachte wensen en concrete maatregelen - volledig - opgenomen konden worden in dit Toekomstbeeld. Soms omdat wensen strijdig waren met andere wensen, ontwikkelingen of beleidskaders; soms omdat ze door de betrokken experts niet haalbaar of kansrijk werden geacht. Wel is bij de ontwikkeling van het Toekomstbeeld steeds gezocht naar manieren om de ‘bovenliggende wensen’ op een of andere manier een plek te geven in het Toekomstbeeld.

In de Participatienota is een nadere toelichting te vinden op het doorlopen proces en de wijze van participatie. Daarin wordt verwezen naar de verschillende afwegings- en reactienota's die zijn gemaakt naar aanleiding van de verschillende bijeenkomsten.

Leeswijzer

- Hoofdstuk 2 ‘*Huidige situatie*’ schetst de ruimtelijke opbouw en het ontstaan van Gieterse Polder en de Omgeving Kulturhus. Daarbij worden ook de huidige ruimtelijke knelpunten en opgaven kort toegelicht.
- Hoofdstuk 3 ‘*Beleidsmatige kaders, opgaven en ambities*’ gaat in op de (beleids)kaders voor het Toekomstbeeld. Belangrijk kader voor de ontwikkeling is de Toekomstvisie Giethoorn, die eerder is opgesteld voor heel Giethoorn. Daarnaast zijn er kaders vanuit het Beschermd Dorpsgezicht, Natura2000, Fundament Provinciale Omgevingsvisie, Nationaal Park Weerribben-Wieden en de Strategische Mobiliteitsvisie van de gemeente.
- In Hoofdstuk 4 ‘*Toekomstbeeld*’ schets kort het Toekomstbeeld op hoofdlijnen, de wijze hoe het is opgebouwd in lagen, met een toelichting hoe het bovenliggend beleid in het Toekomstbeeld tot uitdrukking komt.
- In hoofdstuk 5 ‘*Deelgebieden*’ wordt ingezoomd op verschillende deelgebieden. Het integrale beeld wordt geschetst, samen met uitgangspunten en de leidende principes voor de verdere uitwerking.
- In het laatste hoofdstuk 6 ‘*Toekomstbeeld in lagen*’, worden per thematische laag de ruimtelijke principes en de te treffen maatregelen nader toegelicht.

A historical map of a Dutch landscape, likely from the 17th or 18th century. The map shows a complex network of canals (grachten) and fields. Key features include: a large body of water on the left labeled 'Gielhoornische Meer'; a central area with a large, irregularly shaped field or pond; a river or canal on the right labeled 'Nieuwveen'; and various smaller settlements and landmarks like 'Kolderveen', 'Wanneperveen', and 'Dingsterveen'. The map is rendered in a sepia tone with detailed line work for the water and land features.

Deel I

Analyse & kaders

2 Huidige situatie

Dit hoofdstuk schetst de ruimtelijke opbouw en het ontstaan van Gieterse Polder en de Omgeving Kulturhus. Daarbij worden ook de huidige ruimtelijke knelpunten en opgaven kort toegelicht.

2.1 Situatie

De Gieterse Polder is een open ruimte in het hart van Giethoorn. De polder ontleent zijn identiteit en kwaliteit nu vooral aan de bijzondere bebouwingslinten van Giethoorn en natuurgebieden er omheen liggen. Als open gebied midden in het dorp, biedt de polder kwaliteiten als rust, openheid, stilte en donkerte. Deze kwaliteiten worden door bewoners hoog gewaardeerd, vooral in relatie tot de toeristische drukte in het dorp. Daarbij wordt de ‘zachte’ verwevenheid tussen de bebouwde, groene linten en het open landschap door velen gewaardeerd.

Inzoomend op de polder en de geschiedenis van dit gebied zijn er daarbij nog allerlei sporen te vinden die verwijzen naar de ontstaan van de polder, de waterstreekdorpen en de omliggende landschappen.

Gieterse Polder
in het hart van Giethoorn

- ← Zicht vanaf de ds. T.O. Hylkemaweg op de Gieterse Polder
- ← Hoge deel van de Gietese Polder, gezien vanaf de Nering, met het Beschermd Dorpsgezicht

- Zicht vanaf de Deukten over de open polder en het Beschermd Dorpsgezicht
- De Deukten, de weg door de polder, grotendeels tussen de maïslanden

- De Deukten bij Erf Rodermond, midden in de Gieterse Polder
- De overgang tussen het lage en hoge deel van de Gieterse Polder (rand van voormalig meer)

- Privéwegen door de polder, naar het achterkant van het Beschermd Dorpsgezicht
- Maislanden ontnemen het zicht op de open polder en Beschermd Dorpsgezicht

- Zicht vanaf de ds. T.O. Hylkemaweg op de Gieterse Polder
- Zicht over de Cornelisgracht en ds. T.O. Hylkemaweg

- Zicht vanaf de Kerkweg op de open polder
- Zicht vanuit de nieuwbouw Giethoorn-Noord op de polder

- De Kerkweg, langs de Gieterse Polder
- De Landije (aan de Molenweg)

2.2

Ontstaansgeschiedenis

De Gieterse polder maakte oorspronkelijk deel uit van een uitgestrekt, nat veenlandschap, tussen de hoge zandgronden en de Zuiderzee. Vanaf de 12e eeuw werd dit gebied in stappen ‘verveend’: de waardevolle veenbodem werd afgegraven en als turf gestoken. Er ontstonden hierdoor steeds smallere kavels met steeds meer open water ertussen. In de 18e eeuw leidde dit in het hele gebied - door wind en stormen - tot een grootschalige afslag van de resterende veengronden. Er ontstonden zo plassen, zoals de huidige Beulakerwiede en het Molengat. Ook in de Gieterse Polder ontstond een plas, die ‘het Wiede’ of ‘De Giethoornse Wijde’ werd genoemd. Rond 1825 werd deze plas - met een aantal watermolens die aan de Kerkweg stonden - drooggemalen en ingepolderd. De ‘Gieterse Polder’ werd zo een feit. Tussen het lage deel van de nieuwe polder (waar de plas lag) en het hoger gelegen deel dat aan zuidkant resteerde, werd een lage kade aangelegd. Waarschijnlijk was deze kade bedoeld om het water in de bovenlanden vast te houden of om het water uit het lage deel makkelijker te kunnen uitslaan. Rond 1880 werd er - naast de watermolens aan de Kerkweg een korenmolen gebouwd. Deze draaide hier tot ca 1927.

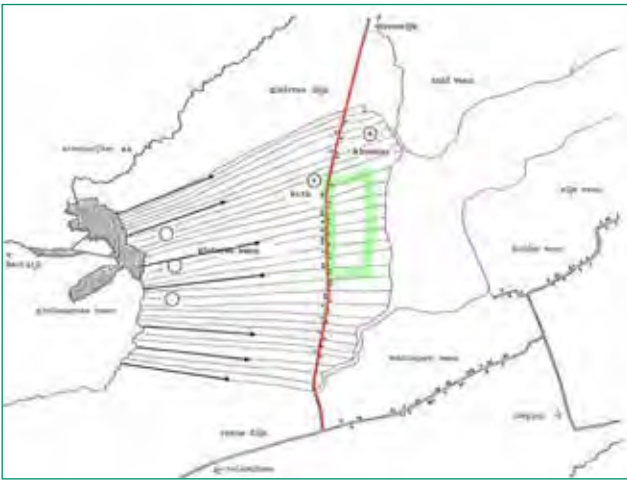
Nog heel lang, tot in de jaren ’50 van de vorige eeuw, was de polder een nat gebied. Het lage deel was zelfs tot in die tijd moerassig nat. Pas eind de jaren ’50 is met de bouw van een motorgemaal de ontwatering verbeterd. Vanaf de jaren ’90 wordt de polder nog dieper ontwaterd, in die periode zijn er ook diverse sloten in het gebied gedempt en werd de kade op de overgang vergraven. Het oorspronkelijk natte karakter is daardoor in het grootste deel van de polder op de achtergrond geraakt.

Giethoorn zelf is ontstaan doordat tijdens de vervening de dorpsbebouwing een aantal keren werd verplaatst. Aanvankelijk lag het dorp aan het Gieterse Meer bij het tegenwoordige Jonen, daarna werd het verplaatst naar Dwarsgracht en daarna naar een drietal kernen die nu het huidige Giethoorn vormen. Deze kernen vormden geen samenhangende structuur aan de Dorpsgracht, maar ontstonden juist aan de lange vaarten tussen de dorpen, de aan- en afvoerlijnen door het gebied. Zo ontstond het Noordeinde vanuit de Thijssengracht; de Middenbuurt vanuit de Brouwersdwarsgracht (die tussen de Thijssengracht en de Oude Kerkweg lag) en het Zuideinde aan de Cornelisgracht en Zuidergracht. Met de inpoldering van Polder Giethoorn en de Gieterse Polder, de aanleg van het kanaal en de aanleg van de Provinciale weg zijn een groot deel van de oorspronkelijke relaties doorsneden en verdwenen.

Vanaf de jaren ’60 en ’70 worden er voor het Noordeinde en de Middenbuurt nieuwe woningen gebouwd in de nieuwbouwwijk Giethoorn-Noord. Van de jaren ’90 wordt het gebied achter de Cornelisgracht uitgebreid met woningen en centrumvoorzieningen. Dit deel ontwikkelde zich ook toeristisch het meest.

De bijzondere ontstaansgeschiedenis van de polder en de verschillende karakters van de dorpsdelen die er om heen liggen is de laatste decennia minder zichtbaar geworden. Het oorspronkelijke verschil tussen het hoge en lage deel (waar de plas ooit lag) is uitgevlakt; de kade die de overgang markeerde is grotendeels verdwenen; sloten(patronen) zijn aangepast en de voormalige lange vaarten zijn doorsneden en deels verdwenen. De watermolens zijn weg, de korenmolen heeft zijn wieken verloren.

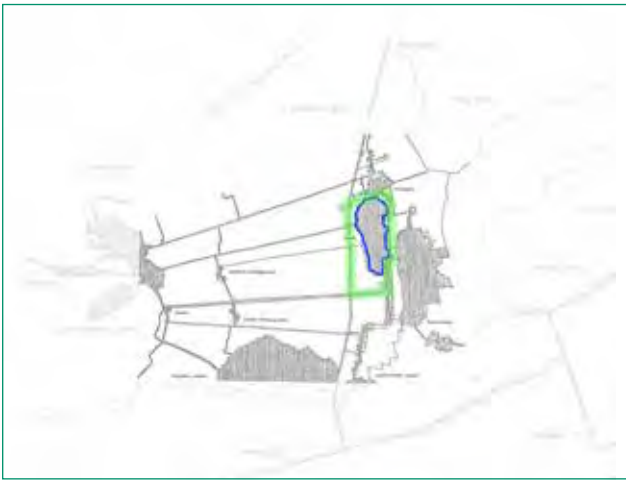
Ontstaansgeschiedenis

- 12e eeuw - 1550**
- Start veenontginning vanaf het Giethoornse meer t.b.v. turfwinning
 - Wegdorp langs de Gietserse dijk/weg (Beulakerweg) (1550)

- 16e eeuw**
- Vanaf 1500 vervening op grote schaal
 - Leidt tot uitbreiding vaartenstelsel: serie van lange uitwaaijende grachten vanaf het Giethoornse Meer
 - Aan de dwarsgrachten ontstaan de 'waterstreekdorpen': Jonen, Dwarsgracht, Giethoorn

- 18e eeuw**
- Er ontstaan plassen door stormen en watersnood: Beulakerwiede, Bovenwiede, 'Het Wiede' of de 'Giethoornse Weide' (1776)
 - Stormvloed in 1825 slaat groot deel van de Middenbuurt weg, hierbij ontstaat het Molengat

- Kaart ca 1830**
- Plas 'Het Wiede' of 'de Giethoornse Weide' in de huidige Gietserse Polder
 - kerk aan de Beulakerweg

- 19e eeuw**
- Ca 1840: met de doorlegging van 'Giethoornse Weide' ontstaat de Gietserse Polder
 - Watermolens aan de Kerkweg
 - Korenmolen (1880)
 - Zuideinde aan de Cornelisgracht en Zuidergracht

- Kaart ca 1900**
- Moerassige graslanden
 - Kade op de overgang van het lage deel van de polder (voormalige plas) en het hoge deel
 - Watermolens en korenmolen aan de Kerkweg

- 20e eeuw**
- Eerste helft*
- Inpoldering Polder Giethoorn
 - Aanleg kanaal, parallel aan de Beulakerweg: historische oost-west verbindingen worden onderbroken
 - Aanleg van pad met bebouwing langs de Cornelisgracht

- Tweede helft*
- Schaalvergroting polder (sloten worden gedempt, diepere ontwatering)
 - Aanleg weg De Deukten door de polder
 - Ontwikkeling woonwijk (Giethoorn-Noord)
 - Erf Rodermond (1995)
 - Ontwikkeling centrumgebied achter de Cornelisgracht (vanaf jaren 90)

Ontstaansgeschiedenis

Sporen uit de tijd
In de Gieterse polder zijn allerlei sporen te vinden die verwijzen naar het ontstaan van de polder, de waterstreekdorpen en de omliggende landschappen.

- Legenda**
- 12e eeuw / veenontginning, wegdoorp
 - 16e eeuw / turfwinning, vaarten, waterstreekdorpen
 - 18e eeuw / plassen, laagte in landschap
 - 19e eeuw / drooglegging plas, nieuwe verkaveling, kade, kerkpad
 - 20e eeuw / inpoldering landbouw, nieuwe infra, bebouwing, erf Rodermond

2.3

Omgeving Kulturhus

De Omgeving Kulturhus maakt deel uit van het huidige centrumgebied van Giethoorn. Dit gebied is achter de Cornelisgracht en Ds. T.O. Hylkemaweg ontstaan. Lang lag hier alleen een gracht. In het begin van de vorige eeuw werd er een pad langs gelegd, waarlangs vervolgens heel geleidelijk een bebouwingslint tussen de Beulakerweg en het Binnenpad ontstond. In de jaren '70/'80 werden er achterlangs insteekwegen aangelegd. In de jaren '90 werd hier een nieuwbouwwijkje ingepast en pas daarna ontstond er aan de kant van de Beulakerweg - de opmaat - naar een voorzieningencentrum voor het dorp. De in gang gezette ontwikkeling is echter nooit afgemaakt. Delen van het centrumgebied zijn nog altijd onbebouwd gebleven.

De kwaliteit van dit gebied is de 'knoopkwaliteit': het centrumgebied is goed bereikbaar per boot, bus, auto, fiets en te voet. De waterkant biedt daarbij een bedrijvig, levendig gebied, als voorbode van en opmaat naar het historische Binnenpad. Vanaf de Ds. T.O. Hylkemaweg is er daarbij mooi zicht op de bootjes op de gracht, de Gieterse Polder met daarachter het dorpsgezicht.

Nadeel is dat het centrumgebied, door de ligging aan de provinciale weg, de wat onbestemde inrichting aan deze zijde (parkeerplaatsen, dood lopende insteek, lege ruimte,...) en ontsluiting via de achterzijde geen duidelijk gezicht heeft gekregen. Functies voor toeristen en bewoners liggen door elkaar, evenals de verkeersstromen voor bewoners en toeristen en voor auto's en langzaamverkeer. Mogelijk is door het niet goed functioneren van het centrumgebied de wens ontstaan om meer centraal in het dorp (nieuwe) voorzieningen voor de bewoners te realiseren. De basisscholen zijn hiervoor recent samengevoegd en verplaatst naar de Gieterse Polder, aan de Beulakerweg. Hiermee is de ontwikkeling van de Gieterse Polder, als nieuw hart voor het dorp, in gang gezet.

Omgeving Kulturhus

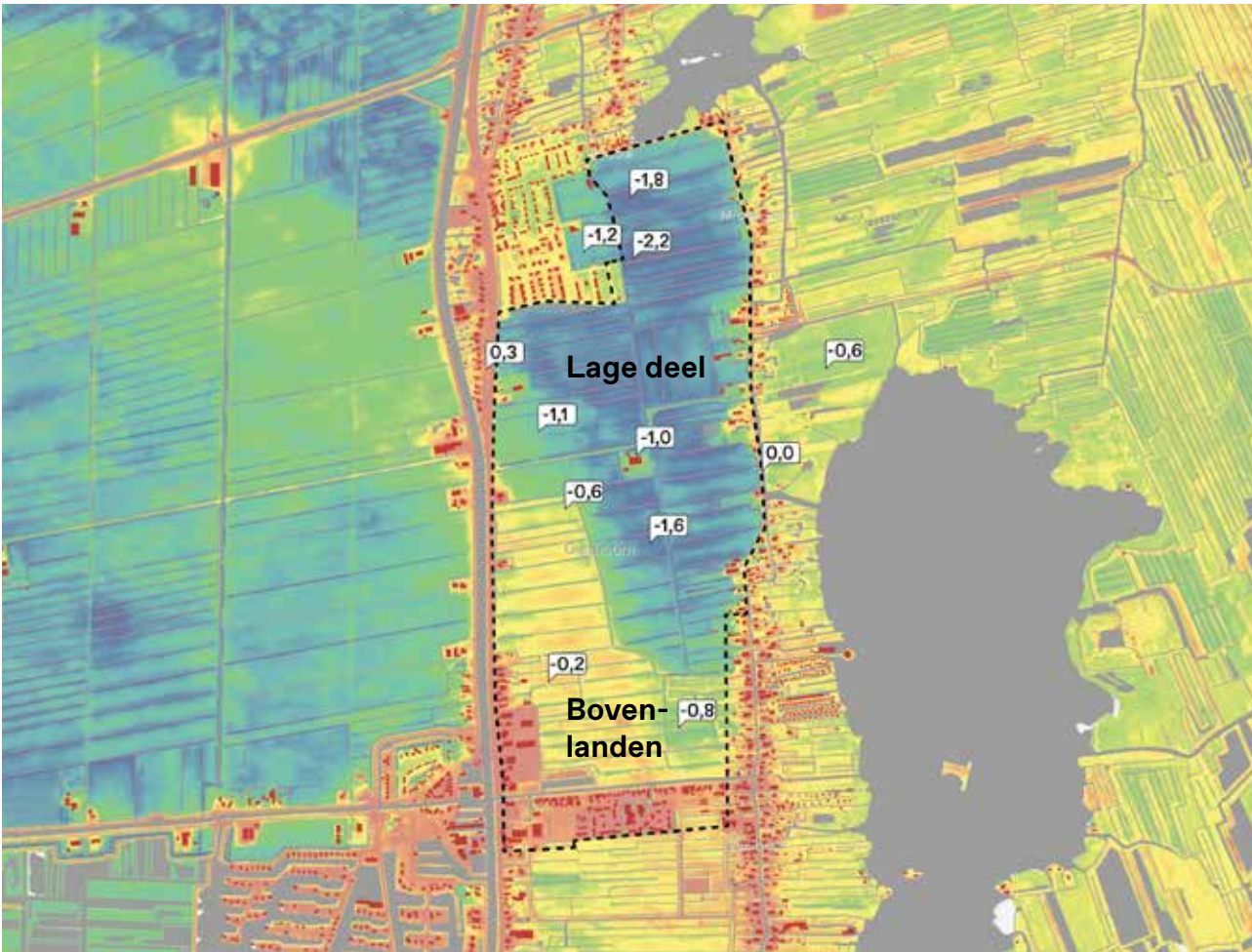
2.4
Situatie water en bodem

Bodem
In de Gieterse Polder zijn de oorspronkelijk veengronden vrijwel verdwenen. De bodem bestaat nu uit verveende, moerige zandgronden, met zandbanen in de ondergrond.

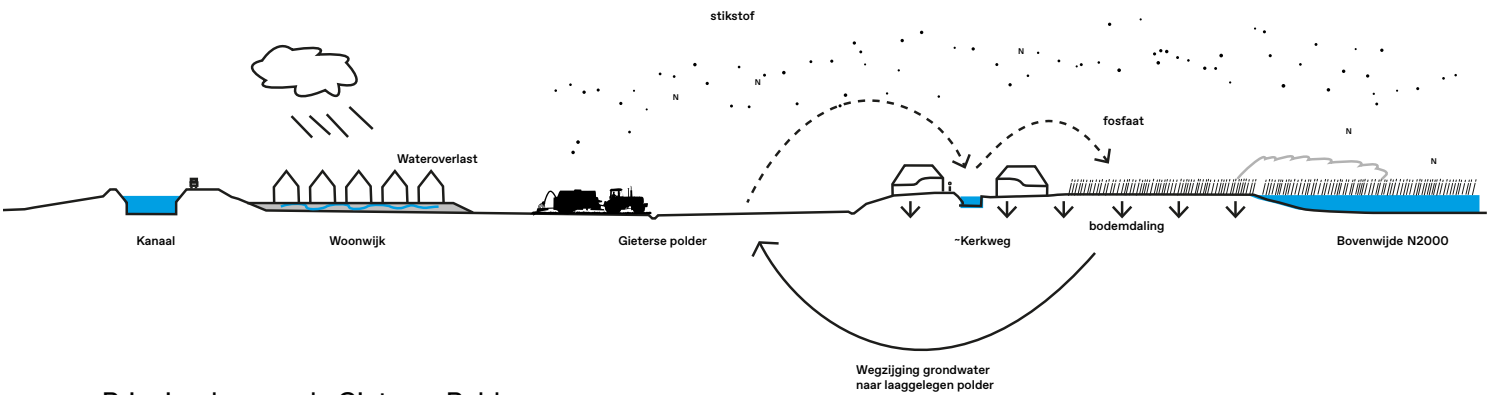
Hoogteligging
Op de hoogtekaart is de ligging van het voormalig meer terug te zien. Dit deel waar de plas ooit lag ligt nu ca 1,0 tot 1,5 meter lager dan het aangrenzende natuurgebied. We zullen dit in het Toekomstbeeld het ‘lage deel van de polder’ noemen. Het zuidelijk deel van de polder is niet weggeslagen. Dit deel van de polder ligt hoger dan het lage deel maar ook grotendeels iets hoger dan het aangrenzende natuurgebied. We zullen dit gebied in het Toekomstbeeld verder ‘de Bovenlanden’ noemen.

Water
Water - met de waterpeilen, grondwaterstromen en waterkwaliteit - is een belangrijke factor voor de huidige situatie en ontwikkeling van de Gieterse Polder. Het lage deel van de polder heeft een lager waterpeil (-2,40 NAP) dan de bovenlanden (-1,0/-1,3 NAP). De gebieden in de omgeving van de polder (natuurgebied, waterstreekdorpen, kanaal) liggen allen op een hoger waterpeil: het boezempeil(-0,73/-0,83 NAP).

Door de lage peilen en lagere ligging zakt er nu veel grondwater uit de omliggende gebieden weg naar de Gieterse polder. Dit water wordt via een gemaal bij de Beulakerweg weer uitgeslagen op het hogere boezempeil. In de aanliggende veen- en natuurgebieden leidt de wegzijging (het wegzakken) van het grondwater tot bodemdaling (door oxidatie van het veen) en daarmee tot de uitstoot van CO2. Het water dat via de boezem ingelaten wordt (om de natuurgebieden op peil te houden), komt uit de Gieterse Polder en andere laaggelegen landbouwpolders. Dit leidt tot een verdere afname van de waterkwaliteit. De voedingsstoffen (stikstof, fosfaat) in het landbouwwater hebben een nadelige invloed op de kwaliteit van de natuur. Ook in delen van de nieuwbouwwijk Giethoorn-Noord en langs de Kerkweg ondervinden bewoners soms wateroverlast. Dit kan enerzijds door de lage ligging en kweldruk komen, maar ook doordat de afwatering van de nieuwbouw niet voldoende capaciteit heeft om hevige regenbuien af te voeren. In de nieuwbouwwijk is geen slootje te bekennen.

Hoogtekaart

Principedoorsnede Gieterse Polder
Water- en bodemopgaven in beeld

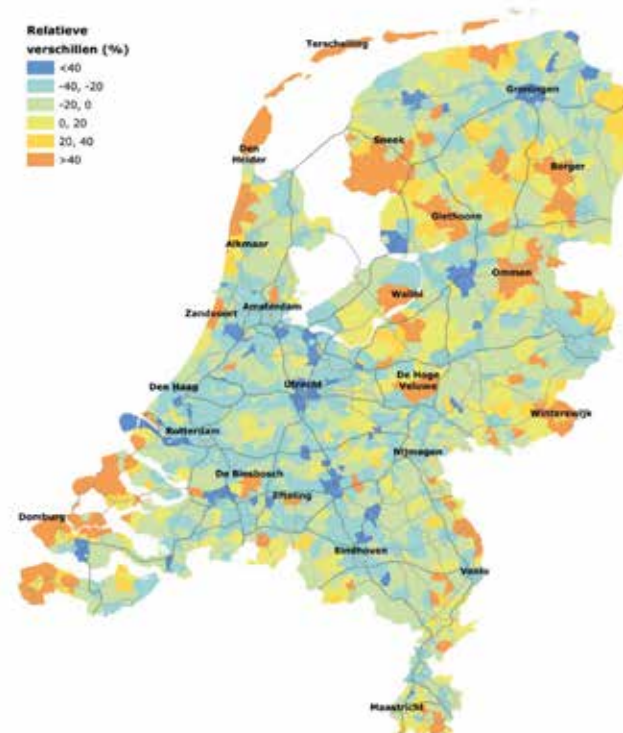
2.5

Knelpunten en opgaven

In en rond de Gieterse Polder en Omgeving Kulturhus komt momenteel een groot aantal opgaven, ontwikkelingen en ambities samen. Voor mogelijke oplossingen wordt ook gekeken naar de mogelijkheden die de open polder biedt.

Toeristische drukte

Het is steeds vaker druk in Giethoorn. Jaarlijks bezoeken nu 1 tot 1,5 miljoen mensen het dorp, op topdagen lopen er 35.000 mensen rond in Giethoorn. Op deze dagen 'kraakt het kleinschalige dorpse karakter - vooral rond het Binnenpad - onder de drommen toeristen, bootjes, rolkoffers en tourbussen.' Het kan hier zo druk zijn dat het nauwelijks meer mogelijk is om het authentieke karakter van het dorp te ervaren. De drukte op het smalle Binnenpad maakt daarbij dat de woningen hier nauwelijks meer bereikbaar zijn en er onveilige situaties ontstaan. De groei van het toerisme vraagt om een andere aanpak, geeft ook het Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC) aan.

Verkeersdrukke in Nederland op een zomerse dag
(bron: Rli)

Overzicht belangrijkste knelpunten

Toeristische drukte op het Binnenpad

Toeristische drukte langs de Cornelisgracht

Verkeers- en parkeeroverlast

Een knelpunt dat voortkomt uit de toeristische aantrekkingskracht, is de verkeers- en parkeeroverlast op verschillende plekken in het dorp. Rond de Gieterse Polder speelt dit (1) op Kerkweg / Binnenpad ten zuiden van de Deukten; (2) in Giethoorn-Noord in de omgeving van de Landije; (3) in het centrumgebied.

Op deze plekken lopen de stromen van bewoners, bezoekers, werklieden en toeristen - vaak onduidelijk - door elkaar. Bewoners moeten bij hun auto zijn, toeristen zoeken een parkeerplaats, kunnen die niet vinden en parkeren dan maar in de bermen, recreanten slalommen hier op de fiets tussendoor, touringcars moeten even keren, vrachtwagens en busjes komen bezorgen en houden de boel op, hulpdiensten komen er niet meer door heen, ... Op drukke dagen ontstaat er steeds vaker ongemak, hinder en gevaarlijke situaties.

In een verkeersonderzoek dat Goudappel Coffeng uitvoerde, komen verschillende oorzaken van de verkeers- en parkeerproblemen naar voren. Relatief veel mensen bezoeken Giethoorn met de auto. Bewoners, bezoekers en toeristen parkeren door elkaar heen. In het centrumgebied zijn er op drukke dagen onvoldoende parkeerplaatsen om alle functies te voorzien. Er is vrijwel geen parkeerregulering. Er is geen duidelijke parkeerlocatie of entree voor toeristen, wat leidt tot hoge parkeerdruk en foutief parkeren (berm parkeren).

Berm parkeren Kerkweg rond de Gieterse Polder

Verkeersveiligheid

Voor de situatie rond de nieuwe basisschool aan de Beulakerweg wordt door bewoners speciale aandacht gevraagd. Hier ontbreken langs de weg voetpaden, waardoor het hier niet prettig is om met (groepen) kinderen in de berm of op het fietspad te lopen. Uit tellingen uit 2014-2019 blijkt dat op de Beulakerweg de meeste geregistreerde ongevallen plaats vonden, op De Deukten (bij Erf Rodermond) vonden de meeste ongevallen op één locatie plaats.

Voor de situatie rond de nieuwe basisschool aan de Beulakerweg wordt door bewoners speciale aandacht gevraagd. Hier ontbreken langs de weg voetpaden, waardoor het hier niet prettig is om met (groepen) kinderen in de berm of op het fietspad te lopen. Uit tellingen uit 2014-2019 blijkt dat op de Beulakerweg de meeste geregistreerde ongevallen plaats vonden, op De Deukten (bij Erf Rodermond) vonden de meeste ongevallen op één locatie plaats.

Beulakerweg, weinig ruimte voor langzaam verkeer

Geen heldere entree
Giethoorn heeft een langgerekte structuur, waarbij de meeste toeristische drukte zich rond het Binnenpad bevindt en de meeste toeristische bedrijven over een traject van ca. 3 km te vinden zijn. Vanaf de Beulakerweg zijn er insteekwegen naar de verschillende bedrijven, voorzien van borden en vlaggen. Voor toeristen is dit onoverzichtelijk en is het niet helder waar ‘de entree naar Giethoorn’ is. De langgerekte opzet maakt het echter lastig om tot een meer centrale opzet en tegelijkertijd goede spreiding van toerisme over het dorp te komen. Op dit moment wordt gewerkt aan een systeem met digitale borden bij alle parkeerplaatsen aan de Beulakerweg. Hiermee kan het verkeer beter worden gereguleerd, maar de vele nieuwe borden hebben ook impact op de beleving van het authentieke karakter van Giethoorn.

Langgerekte structuur van Giethoorn, met parkeerplaatsen en insteekwegen over de lengte van het dorp →

Loswal

In Giethoorn zijn er twee loswallen. Een grote aan de Kerkweg bij de molen en een kleine aan de Nering, tegenover het centrumgebied. Op dit moment is het gebruik van de loswal aan de Kerkweg een halt toegeroepen omdat dit tot te veel stikstofuitstoot op het aanliggende Natura 2000-gebied leidde. Op deze loswal is nu alleen nog handmatig verladen toegestaan. De kleine loswal aan de Nering is niet efficiënt en te klein, waardoor de gebruikers vaak lang op elkaar moeten wachten.

Loswal bij de molen aan het open water

Loswal aan de Nering (tegenover het centrumgebied)

3 Beleidsmatige kaders, opgaven en ambities

Het Toekomstbeeld is een nadere uitwerking van de Toekomstvisie Giethoorn, die in 2020 door de belangenorganisaties Gieters Belang en Giethoorn Onderneemt in gezamenlijkheid met de gemeente Steenwijkerland is opgesteld. De Toekomstvisie Giethoorn is daarmee een belangrijk kader voor de ontwikkeling van gebied.

Daarnaast geeft het Toekomstbeeld invulling aan andere bovenliggende beleidskaders- en visies, zoals het Beschermd Dorpsgezicht, Natura2000, Fundament Provinciale Omgevingsvisie, Nationaal Park Weerribben-Wieden en de Strategische Mobiliteitsvisie van de gemeente.

← Beschermd Dorpsgezicht

Beschermde waarden Giethoorn

- Legenda
- Beschermd dorpsgezicht
 - Nationaal Park Weerribben Wieden
 - N2000

3.1

Toekomstvisie Giethoorn

‘Het is eigenlijk een vreemd dorp’

In de Toekomstvisie Giethoorn staat behoud en versterking van het ‘authentieke Giethoorn’ centraal. Uit de hele wereld komen toeristen om het bijzondere waterstreekdorp te ervaren. Dit brengt het dorp veel, zoals levendigheid, werkgelegenheid en voorzieningen, maar de grote toestroom zet ook de leefkwaliteit en leefomgeving voor de bewoners onder druk. De drukte raakt ook de toeristische sector: het bijzondere, authentieke karakter van het dorp is steeds minder vaak te beleven. Zowel bewoners als ondernemers willen daarom meer balans tussen economie, ecologie en leefbaarheid.

Deze ambitie komt terug in de vier visiepunten:

1. De lokale gemeenschap op één;
2. Water verbindt;
3. ‘Het is eigenlijk een vreemd dorp’;
4. Balans tussen economie, ecologie en leefbaarheid.

De lokale gemeenschap op één

Met ‘De lokale gemeenschap op één’ wordt aangegeven dat er meer aandacht moet zijn voor de bewoners. Hiermee wordt ten eerste benoemd dat de woonfunctie, veiligheid en leefbaarheid op de historische linten moet worden gekoesterd en verbeterd. Ten tweede wordt ingezet om meer samenhang binnen het dorp: ‘Een brede laag van de Gieterse bevolking koestert de wens om samen één dorp te worden.’ De centraal gelegen Gieterse polder speelt in deze wens een belangrijke rol. De ambitie is de polder te transformeren tot een ‘groen hart’ of ‘blauwgroen hart’, met ruimte voor ontspanning en ontmoeting voor

Giethoorn-Noord en Zuid. Hierbij wordt gedacht aan vernatting van de polder, een kleinschalige, multifunctionele invulling, natuurontwikkeling, (water)recreatie, de aanleg van wandel- en fietspaden en indien mogelijk vaarverbindingen om noord en zuid met elkaar te verbinden en Erf Rodermond als centraal gelegen ‘ontmoetingsruimte’, midden in de polder.

Water verbindt

Het punt ‘Water verbindt’ benoemt de waarde en de betekenis van water voor Giethoorn. Al sinds de middeleeuwen leven de bewoners hier met én van het water. Voor de Gieterse Polder worden de kansen voor vernatting en het opsparen en bewaren van water genoemd, evenals het creëren van nieuwe vaarverbindingen, indien mogelijk.

‘Het is eigenlijk een vreemd dorp’

‘Het is eigenlijk een vreemd dorp’ staat voor behoud en ontwikkeling van het ‘vreemde’, authentieke Giethoorn, naar een film van Bert Haanstra. Het koesteren, en waar mogelijk versterken van de herkenbaarheid en kwaliteit(en) van het Beschermd Dorpsgezicht is een centrale doelstelling. De aanpak van het verkeer- en parkeerprobleem wordt hierbij specifiek genoemd. De Toekomstvisie geeft aan dat er binnen het beschermd dorpsgezicht ruimte blijft voor kleinschalig parkeren voor mindervaliden en bewoners, groen en informeel ingepast met de auto’s zoveel mogelijk uit het zicht. Ruimte voor grootschalig (overloop)parkeren moet worden gezocht buiten het beschermd dorpsgezicht, bij voorkeur op een locatie ontsloten door water, zodat het vervolg van de reis – over water – onderdeel is van de beleving. ‘Vreemdelingen’ zoeken

unieke (reis)ervaringen. De beleving van het authentieke Giethoorn is er daar een van. Voor de Omgeving Kulturhus wordt ingezet op een kwaliteitsimpuls: verbeter de uitstraling, eigenheid en de verblijfskwaliteit van deze belangrijke entree van Giethoorn

Voor de Gieterse polder worden verschillende maatregelen genoemd waarmee het authentieke karakter kan worden behouden en versterkt: behoud openheid van het landschap en belangrijke zichtlijnen; de Gieterse Polder beleefbaar maken als landschappelijke eenheid, herstellen van de oorspronkelijke smalle strokenverkaveling en kade met beplantingen.

‘Balans tussen economie, ecologie en leefbaarheid’

Het punt ‘Balans tussen economie, ecologie en leefbaarheid’ benadrukt de bijzonderheid én geringe draagkracht van Nationaal Park Weerribben-Wieden. Hier vindt je prachtige natuur, schone lucht, schoon water, rust en ruimte om te ontspannen. En een te koesteren kwaliteit is ‘donkerte’: ’s nachts is het nog echt donker, kun je de sterrenhemel zien en je ver weg wanen van de bewoonde wereld. Er worden vooral kansen gezien voor initiatieven die doelgroepen aanspreken die kwaliteit en authentieke ervaringen zoeken, aandacht hebben voor natuur en milieu én oog hebben voor het welzijn van de bewoners. Zeker met de toenemende aandacht voor een gezonde leefomgeving, gezonde leefstijl en zorg voor het milieu.

Toekomstvisie Giethoorn

3.2
Beschermd Dorpsgezicht

Een groot deel van de Gieterse polder maakt deel uit van het ‘Beschermd Dorpsgezicht Giethoorn’. Dit is in 1983 door de toenmalige Rijksdienst voor Monumentenzorg aangewezen, en omvat de naast Oud-Giethoorn (Noordeinde, Middenbuurt en Zuideinde) ook de waterstreekdorpen Jonen en Dwarsgracht. In de aanwijzing wordt beschreven dat vanwege de nog herkenbare samenhang tussen de dorpen, structuurelementen en het omliggend landschap de drie dorpen als ensemble zijn aangewezen als Beschermd Dorpsgezicht. De bescherming betreft daarmee niet alleen de vaarten en bebouwingsstructuren, maar ook het omliggende slagenlandschap, in al zijn verschijningsvormen. Het landschap wordt gezien als een onmisbare voorwaarde voor een bescherming van de dorpskarakteristiek.

Sinds de aanwijzing in 1983 is het Beschermd Dorpsgezicht niet onaangetast gebleven. Met name ten zuiden van het centrumgebied hebben veel ruimtelijke ontwikkelingen plaats gevonden, waarbij het landschap (door infrastructuur, parkeerplaatsen, borden, verlichting, ..) is aangetast.

In de Gieterse Polder is de relatie tussen het vaarstreekdorp en het slagenlandschap veel meer in takt gebleven. Gezien de toeristische en verkeersdruk op het Dorpsgezicht vraagt de bescherming van dit dorpsgezicht toenemende aandacht.

Beschermd Dorpsgezicht aan de zuidkant van het centrum: de kenmerkende samenhang met het landschap is hier aangetast.

Beschermd Dorpsgezicht in de Gieterse Polder: het landschap is hier nog vrijwel open.

3.3

Natura2000-gebied De Wieden

De Gieterse Polder grenst aan het Natura2000-gebied De Wieden. Dit natuurgebied maakt deel uit van het grootste nog functionerende laagveenmoeras van Noordwest-Europa en vertegenwoordigt een zeer hoge soortenrijkdom. Het heeft (inter)nationale bescherming als vogel- en habitatrichtlijngebied. Voor de instandhouding van de natuur moeten de gunstige condities worden behouden of gecreëerd.

Het Beheerplan De Wieden (Provincie Overijssel, 2017) geeft aan dat de verbetering van de waterkwaliteit momenteel het meest urgent is voor de instandhouding van de natuur. Het boezemwater is te rijk aan voedingsstoffen (fosfaat, stikstof) die vrijkomen uit de landbouwgebieden. De wegzijging van grondwater uit het hoger gelegen natuurgebied naar de omliggende laag gelegen polders - zoals de Gieterse Polder - rondom versterkt dit probleem (*> zie ook Hoofdstuk 2 / Situatie water en bodem*). Door de wegzijging moet er meer water van een ontoereikende waterkwaliteit worden ingelaten. Ook de pleziervaart, vooral de gemotoriseerde scheepvaart, heeft een negatieve invloed op de waterkwaliteit in het natuurgebied. Het opwervelen van sediment door de motoren leidt tot vertroebeling van het water en het vrijkomen van fosfaat.

Ook de stikstofopgave is hier relevant. Het teveel aan stikstof in de omgeving zet momenteel de rem op een aantal activiteiten rond het natuurgebied (zoals het gebruik van de loswal en de bouw van nieuwe woningen). De opgave is

om op korte termijn in de omgeving van het natuurgebied te komen tot een vermindering van de uitstoot door industrie, verkeer en landbouw.

De inrichting en het gebruik van de aangrenzende gebieden, zoals de Gieterse Polder, kan hierin een rol vervullen.

3.4

Fundament nieuwe Provinciale Omgevingsvisie (POVI), Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG)

De Provincie Overijssel schetst in 'Overijssel voor elkaar!', Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie' (Provincie Overijssel, 2022) het lange termijn voor de provincie en gemeente Steenwijkerland. Voor het buitengebied (waar de Gieterse Polder deel van uit maakt) is een transitie naar 'natuurinclusieve landbouw, die bijdraagt aan maatschappelijke doelen' het uitgangspunt. Water, bodem (en natuur) worden hierin meer sturend bij alle ruimtelijke ontwikkelingen.

In het kader van het Provinciaal Plan Landelijk Gebied (PPLG) zullen door de Provincie, gemeenten, de agrarische sector, individuele boeren en belangenorganisaties praktische handvatten ontwikkeld worden voor de transitie van verschillende deelgebieden en specifieke agrarische bedrijven. Dit proces heeft mede betrekking op de Gieterse Polder.

3.5

Nationaal Park Weerribben-Wieden

Het natuurgebied is onderdeel van het omvangrijke Nationaal Park Weerribben-Wieden⁵. Dit nationaal park omvat zowel de Weerribben en Wieden als natuurkernen, als de landschappen en dorpen die er omheen liggen. De Stichting Nationaal Park, waarin overheden en belangengroepen samenwerken, zet zich momenteel in voor het verkrijgen van de status 'Nationaal Park van Wereldklasse'. Daarvoor komen alleen gebieden in aanmerking die van zeer grote internationale betekenis zijn en ensembles vormen van waardevolle natuur, landschap én cultuurhistorisch erfgoed. De Weerribben-Wieden, in aansluiting op de IJsseldelta en met overgangen naar het Drents Plateau, is zo'n uitzonderlijk gebied. Het herbergt zowel een unieke, soortenrijke natuur als unieke cultuurlandschappen. Als bijzonderheid worden specifiek de dorpen genoemd die met veenontginningen geheel of gedeeltelijk werden verplaatst zoals Rouveen, Staphorst en Giethoorn (*> zie ook Hoofdstuk 2 / Huidige situatie / Opbouw en ontstaan landschap*). Voor de ontwikkeling van Gieterse Polder is het van belang deze waarden en context mee te nemen.

Meer concreet geeft het 'Projectplan Nationaal Park Weerribben-Wieden, naar een Nationaal Park Nieuwe Stijl' (Stichting Weerribben-Wieden, 2020) aan dat in het nationaal park meer samenhang tussen natuurkernen en omgeving nodig is. Daarnaast moet een kwaliteitssprong worden gemaakt op de drie transitieopgaven: klimaatadaptatie, energietransitie en toekomstbestendige landbouw. Met betrokken partijen is

Het Nationaal Park Weerribben-Wieden heeft een bijzondere (inter)nationale status. Het gebied is met ca. 11.000 ha het grootste nog functionerende laagveenmoeras van Noordwest-Europa en vertegenwoordigt een zeer hoge soortenrijkdom. In 1992 kregen - eerst afzonderlijk - de Weerribben en in 2009 de Wieden (in 2009) de beschermde status van 'Nationaal Park'. In 2017 hebben de Weerribben en Wieden gezamenlijk het Europeese predicaat voor 'Excellent Natuurbeheer' gekregen, als een van de vier 'excellente natuurgebieden' van Nederland, naast de Oostvaardersplassen, De Boschplaat op Terschelling en het Naardermeer. In 2020 is het park door de Commissie Verkenning Nationale Parken voorgedragen als 'Nationaal Park van Wereldklasse'.

In het ‘Perspectief Bestemming Weerribben-Wieden 2025’ (2020) is de visie op toerisme en recreatie voor Weerribben-Wieden nader uitgewerkt. Ook hierin wordt benadrukt dat voor Giethoorn het behoud van het authentieke karakter en herstel van de leefbaarheid en woonfunctie van belang is. Principes die hier aan bijdragen zijn: zonering op schaal van Nationaal Park, het reguleren van bezoekersstromen, bezoekers ‘verleiden tot spreiden, het stimuleren van aanbod op de plekken die minder bekend zijn en waar er draagvlak en potentie is voor meer bezoek, het beter ontsluiten van de cultuurhistorische verhalen.

afgesproken dat de Weerribben-Wieden over drie tot vijf jaar hét toonbeeld moet zijn van innovatie en verduurzaming in natuurbeheer, landbouw en vrijetijdseconomie zijn. Als ruimtelijk principe wordt gestreefd naar een natuurkern in het hart, met daarom heen een schil met meer drukte en dynamiek. In Giethoorn, in het hart van het gebied, moet je rust en ruimte gaan vinden om te ontspannen. Hier staat de beleving van natuur en landschap centraal. De (stadjes) er om heen zijn de opstappunten. Hier laat je je auto staan. Het park verken je te voet, met de fiets of boot. Op een actieve manier dus!

3.6
Perspectief Bestemming Weerribben-Wieden 2025
In ‘Perspectief Bestemming Weerribben-Wieden 2025, Een visie op duurzaam (be)leefbaar toerisme en recreatie in Steenwijkerland’ (Stichting Weerribben-Wieden, 2020) zijn de ambities van het Nationaal Park Nieuwe Stijl nader uitgewerkt. Doel is een duurzame en gebalanceerde ontwikkeling van toerisme en recreatie op gang brengen. Weerribben-Wieden wil zich daarvoor positioneren als een ‘duurzame erfgoedbestemming’ en het prachtige erfgoed meer laten zien. Daarmee wordt het authentieke karakter versterkt kunnen meer ‘waardevolle’ bezoekers naar het Nationaal Park worden getrokken. Dit zijn geïnteresseerde bezoekers die liefhebbers zijn van cultuur, oude landschappen, natuur en de achtergronden daarbij. Het ‘bestemmingsmanagement’ wil bezoekers verleiden om zich meer te verspreiden over het gebied en hier langer ter verblijven.

Voor de ontlasting van de drukke plekken in Giethoorn zullen er aanvullende regulerende maatregelen nodig zijn. Hiervoor wordt verwezen naar de Toekomstvisie Giethoorn.

3.7
Strategische Mobiliteitsvisie
In 2020 heeft de gemeente de ‘Strategische Mobiliteitsvisie, Steenwijkerland duurzaam in beweging’ opgesteld. Voorheen lag vanuit mobiliteit vooral het accent op verkeersveiligheid. Met de ontwikkeling van de Omgevingsvisie en de gemeentelijke ambities op het gebied van Duurzaamheid (waaronder duurzame mobiliteit) is er behoefte aan een meer integrale overkoepelende visie op mobiliteit in samenhang met andere beleidsvelden. De vier uitgangspunten en ambities zijn:
(1) *Duurzaamheid*: meer ruimte voor schone mobiliteit en mobiliteit die weinig ruimte inneemt (lopen en fietsen), geen omgevingshinder veroorzaakt en bijdraagt bij aan vitaliteit en gezondheid (bewegen). Prioriteit hebben veilige looproutes naar basisscholen. Deelauto’s en deelfietsen kunnen de mobiliteit duurzamer en slimmer maken.
(2) *Aantrekkelijkheid*: voorkomen van verkeers- en parkeeroverlast, verhogen van de verkeersveiligheid en zorgen voor bereikbaarheid en toegankelijkheid voor personen met een beperking en voor mobiliteitsarmen;
(3) *Gastvrijheid* voor onze toeristische bezoekers. Dat betekent een evenwicht tussen bereikbaarheid en de identiteit van Steenwijkerland.
(4) *Bijdragen aan de regionale opgaven* op het gebied van bereikbaarheid en duurzame mobiliteit.

Gezonde omgeving
Gezondheid is een steeds belangrijk thema in de ruimtelijke ordening aan het worden. De kansen op een goede gezondheid zijn niet eerlijk verdeeld over de samenleving. Er zijn gebieden en woonwijken waar meer of minder mensen gezondheidsproblemen hebben. Het is de wettelijke taak van de overheid een gezonde leefomgeving te creëren. Een ongezonde leefstijl en leefomgeving hebben een negatieve invloed op de volksgezondheid. In Nederland wordt nu ca twintig procent van de totale ziektelast en ruim een kwart van de jaarlijkse zorguitgaven veroorzaakt door een ongezonde leefstijl en leefomgeving. De overheid beschouwd een groot deel van de ziektelast en zorgkosten die samenhang met een ongezonde leefomgeving en leefstijl als vermijdbaar. Met de invoering van de Omgevingswet moeten gemeenten vanaf 2022 de verbetering van de gezondheid integraal meenemen in alle omgevingsplannen. Deze wet is er opgericht om een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit te bereiken. Er ontbreekt hiervoor echter nog een concreet handelingsperspectief.

Voor de publiekstrekkers zoals Giethoorn wordt het bundelen van het parkeren op strategische transfers een serieuze oplossingsrichting genoemd. Toeristische transfer kunnen bijdragen aan de spreiding van de bezoekersstromen. Op de transfers sluiten verschillende kleinschalige duurzame vormen van mobiliteit aan (fiets, e-fiets, e-scooter, e- boot, e-busjes, kano, waterbus). Deze vormen van mobiliteit verhogen de beleving van het gebied en de aantrekkelijkheid van een bezoek. Mobiliteit wordt daarmee onderdeel van de ‘attractie’.

3.8
Woonagenda Steenwijkerland

Recent is door de gemeente Steenwijkerland de ‘Woonagenda Steenwijkerland 2022-2026’ vastgesteld, waarin de lokale woningbehoefte voor Giethoorn is geraamd op 100 tot 125 woningen, in alle woningtypen en prijssegmenten, van goedkoop, betaalbaar tot duur, met een accent op kleinere en goedkopere woningen voor starters en senioren. De Gieterse Polder is een van de locaties die mogelijkheden biedt voor de ontwikkeling van nieuwe woningen. In de Woonagenda wordt beschreven dat de gemeente zich wil richten op de ontwikkeling van woonmilieus die aansluiten bij het bijzondere karakter van de kernen en het landschap van Steenwijkerland. Daarbij is de vitaliteit van de kernen en het buitengebied een belangrijk aandachtspunt. Om verpaupering van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB's) te voorkomen ziet de gemeente hier kansen voor de ontwikkeling van nieuwe woonvormen of meergeneratiewoningen, die mede invulling geven aan de lokale woningvraag.

3.9
Herstel Koornmeule

De gemeente Steenwijkerland heeft in 2017 de Koornmeule aan de Kerkweg aangekocht. Deze is ligt binnen het Beschermd Dorpsgezicht van Giethoorn. Stichting De Gieterse Koornmeule wil de molen restaureren en weer aan het werk zetten. In de tweede fase wordt bekeken of de vaargrot onder de molen weer verbonden kan worden met het boezemwater. Hiervoor is een doorvaart door de Kerkweg nodig.

Plan: herstel Koornmeule
(bron: Vaart in de Gieterse Koornmeule
Visie en plan voor herstel van een monument)

Huidige koornmeule bij de loswal
(zonder wieken)

A photograph of a garden scene with several people. In the foreground, a young girl in a white shirt and blue pants stands smiling. Next to her, a boy in a blue jacket and white shorts is looking down at something in his hands. In the background, two other people are working among rows of plants. The garden is filled with various green plants and flowers, and there are some wooden stakes and a yellow bucket visible. The text 'Deel II Groen Blauw Hart voor Giethoorn' is overlaid on the right side of the image.

Deel II Groen Blauw Hart voor Giethoorn

4 Toekomstbeeld

Het Toekomstbeeld schetst het ontwikkelingsperspectief voor de Gieterse Polder en Omgeving Kulturhus. Het beeld brengt hiërarchie en samenhang tussen de verschillende opgaven, ontwikkelingen en ambities die hier spelen; tussen korte termijn vraagstukken en opgaven die op een wat lange(re) termijn invulling moeten gaan krijgen.

4.1 Toekomstbeeld op hoofdlijnen

Het Toekomstbeeld laat een Gieterse Polder als 'groen-blauw hart' voor het dorp zien, met ruimte voor natuur, water, ontspanning en ontmoeting. De landschappelijke verschillen en de historie van het gebied zijn zichtbaar en beleefbaar. Het lage deel van de polder - waar ooit 'de Wiede' lag - is geleidelijk getransformeerd tot een open agrarisch landschap met veel water, bloemrijke graslanden en rietrijke oevers. Aan de Kerkweg staat de draaiende Koornmeule als blikvanger aan de open polderruimte. De hoger gelegen bovenlanden onderscheiden zich door een meer kleinschalige, groene inrichting. Langs de rand van de bovenlanden is de kade, die hier ooit lag, hersteld. Daar wandelen en fietsen nu mensen, met uitzicht over de polder. Onderlangs de kade is een nieuwe ontsluitingsweg zorgvuldig ingepast. Met deze weg is Kerkweg/Binnenpad ontlast en auto-luw ingericht. De Kerkweg/Binnenpad is een aantrekkelijke wandel- fietsroute geworden, vanaf het Binnenpad lopen veel mensen even door naar de molen. Een netwerk van kleinschalige, wandel- en fietspaden ontsluit het polderlandschap. Er liggen Gieterse vonders en hoge bruggetjes over het water, dat nu breed genoeg is om te varen. Het dorp is door dit netwerk meer verbonden met elkaar. Mensen maken er een ommetje of pakken de fiets om naar school te gaan of even boodschappen te doen. Ook de nieuwe ontmoetingsplekken zijn goed te voet en met de fiets bereikbaar.

De molen, Erf Rodermond, de school met (de verplaatste) sportvelden en de Omgeving Kulturhus zijn plekken geworden waar veel bewoners samen komen en liggen direct aan het recreatieve netwerk. In Giethoorn-Noord zijn nieuwe woningen gebouwd, op Gieterse wijze, aan het water in een groene omgeving. Aan de Beulakerweg is rond de basisschool een meer dorps omgeving ontstaan, met nieuwe woon- en werkerven aan de weg en een buitensportomgeving in het groen. In de omgeving van het Kulturhus is de uitstraling en de organisatie van functies en bewoners- en bezoekersstromen sterk verbeterd. Het is een groene, dorps omgeving geworden met een Gieterse uitstraling. Het biedt bezoekers een heldere entree en warm ontvangst in Giethoorn.

4.2

Opbouw Toekomstbeeld

Het Toekomstbeeld is opgebouwd uit een aantal thematische lagen, die invulling gegeven aan de uitgangspunten van de Toekomstvisie Giethoorn en andere beleidskaders (zie hoofdstuk 3). Deze lagen worden in het hoofdstuk 6 nader inhoudelijk toegelicht. Hier wordt een overzicht gegeven van de beleidsdoelstellingen die met de lagen invulling krijgen.

Laag 1

Cultuurhistorische waarden

De Gieterse Polder vertegenwoordigt - als onderdeel van het Beschermd Dorpsgezicht van Giethoorn en het Nationaal Park Weerribben-Wieden - een hoge cultuurhistorische waarde die van toenemende (inter)nationale betekenis is. De bescherming en versterking van de cultuurhistorische waarden is daarmee de basis onder het Toekomstbeeld. De ambitie is daarbij het verhaal van de Gieterse Polder weer meer zichtbaar en beleefbaar te maken. Dit sluit aan op de Toekomstvisie Giethoorn. Het behoud en de versterking van het authentieke, Gieterse karakter staat in deze visie centraal, evenals het koesteren, en waar mogelijk versterken van de herkenbaarheid en kwaliteit(en) van het Beschermd Dorpsgezicht.

Laag 2

Water, bodem, natuur

Randvoorwaarden vanuit bodem, water en natuur zullen meer en meer sturend worden voor alle ruimtelijke ontwikkelingen. Het Fundament voor de nieuwe Provinciale Omgevingsvisie heeft daarvoor de lijnen uitgezet. Voor de Gieterse Polder is de koers een natuurinclusief landschap; de bovenliggende doelen voor bodem- en waterkwaliteit, klimaat, stikstof, Natura 2000 en biodiversiteit komen hierin samen. Deze koers sluit op de ambities zoals opgenomen in de Toekomstvisie Giethoorn. Uitgangspunt is de ontwikkeling van een 'groen-blauw-hart'. Dit biedt kansen voor allerlei 'slimme verbindingen' met recreatie, economie, natuurontwikkeling, bereikbaarheid, gezondheid en omgevingskwaliteit, zodat we hier ook in de toekomst leven met én van het water.

Laag 3

Recreatief Netwerk

Het recreatieve netwerk is een belangrijke laag, waarmee zowel invulling kan worden gegeven aan het 'groen-blauwe-hart' vanuit de Toekomstvisie Giethoorn, als doelstellingen vanuit het Nationaal Park Weerribben-Wieden en de Strategische Mobiliteitsvisie. Een netwerk van wandel- en fietspaden sluit aan op de wens van de bewoners om samen één dorp te worden, de polder als ontmoetingsruimte in te richten en om de noordelijke en zuidelijke dorpsdelen met elkaar te verbinden. Ten aanzien van het Nationaal Park draagt het netwerk bij aan een 'duurzame en

gebalanceerde ontwikkeling van toerisme en recreatie'. Hiermee kunnen 'waardevolle bezoekers' verleid worden om zich meer te verspreiden en vaker de fiets te pakken of te gaan wandelen.

Meer langzaam verkeer - en minder autogebruik - draagt ten slotte bij aan de doelstelling om de mobiliteit in Steenwijkerland schoner, duurzamer en gezonder te maken. Het creëren van een gezonde leefomgeving is de wettelijke taak van de overheid.

Onderdeel van deze laag is de ontwikkeling van nieuwe vaarverbindingen, die bijdragen aan de beleefbaarheid van de polder, specifiek in aansluiting op Giethoorn-Noord. Dit is als ambitie opgenomen in de Toekomstvisie Giethoorn. Directe vaarverbindingen tussen de diep gelegen Gieterse polder en de omliggende boezemwater bleken echter uit het vooronderzoek niet haalbaar en kansrijk. De maatregelen op laag 1 en 2 bieden wel de mogelijkheid om (op polderniveau) een vaarnetwerk voor kleinere bootjes, kano en punters te ontwikkelen, in directe aansluiting op Giethoorn-Noord en ontmoetingsplekken in de polder, eventueel met overhalen verbonden met omliggend boezemwater.

Laag 4 Auto-ontsluiting, parkeren, ontvangst

Doel is in Giethoorn tot meer balans tussen economie, ecologie en leefbaarheid te komen. De drukke linten moeten ontlast worden, de woonkwaliteit gekoesterd. Het creëren van meer balans komt als opgave terug in de Toekomstvisie Giethoorn, de visies voor het Nationaal Park Weerribben-Wieden en andere gemeentelijke beleidsstukken. Uit voorgaand verkeersonderzoek is naar voren gekomen dat de voorgestelde aanpassing van de ontsluitings- en parkeerstructuur hier in belangrijke mate aan kan bijdragen.

Laag 5 Voorzieningen

In de Toekomstvisie staat 'de lokale gemeenschap op 1'. Uitgangspunt is dat de Gieterse Polder wordt ingericht als ontmoetingsplek voor Giethoorn Noord en Giethoorn Zuid. Erf Rodermond speelt daarin - als nieuw ontmoetingsruimte - een centrale rol. Daarbij is opgenomen dat er geen ruimte is voor functies met een extra verkeersaantrekkende werking in de polder. Met een netwerk van verschillende ontmoetingsplekken wordt invulling gegeven aan de doelstelling uit de Toekomstvisie. Naast Erf Rodermond bieden de Koornmeule, de basisschool met de verplaatste sportvelden, de Omgeving Kulturhus en 'overstap/verzamelpunten' (zoals in Giethoorn-Noord) kansen voor de ontwikkeling van plekken waar de lokale gemeenschap elkaar treft. Deze plekken zullen in nauw overleg met en inbreng van bewoners nadere invulling krijgen.

Laag 6 Wonen

Met het Toekomstbeeld wordt invulling gegeven aan de bouwopgave zoals geformuleerd in de 'Woonagenda Steenwijkerland 2022-2026'. De huidige sportvelden in Giethoorn-Noord, een deel van Beulakerweg en de Omgeving Kulturhus worden benoemd als mogelijke locaties voor de ontwikkeling van nieuwe woningen. Dit zijn locaties waarmee de Gieterse polder zoveel mogelijk open en herkenbaar blijft als landschappelijke eenheid; aansluitend op de doelen van de Toekomstvisie Giethoorn. De mogelijkheid voor bebouwing langs de Beulakerweg is opgenomen om meer veilige, dorpse omgeving rond de nieuwe basisschool te creëren. In de Toekomstvisie is aangegeven is dat er niet planmatig, niet grootschalig en niet in de laaggelegen polder gebouwd zal worden. Gieters bouwen is het uitgangspunt. Met het Toekomstbeeld worden deze uitgangspunten bekrachtigd.

Toekomstbeeld

4.3
Overzichtskaart Toekomstbeeld

Legenda

Laag 1
Cultuurhistorische waarden

1.1 Behoud beschermd dorpsgezicht
◦ Historische linten met erfbeplantingen
◦ Samenhang met open landschap
◦ Samenhang met drie dwarsdorpen

1.2 Herstel Koornmeule met molenbiotop
◦ Open molenbiotop (ca 400 m)

1.3 Versterken landschappelijke eenheden
Lage deel van de polder
◦ Versterken als eenheid
◦ Open, rustig en donker

Bovenlanden
◦ Meer kleinschalig
◦ Landschappelijke beplantingen
◦ Ruimte voor functies

Ruimtelijk versterken randen (groene linten)
◦ Beulakerweg
◦ Kerkweg / Binnenpad

1.4 Herstel kade op de overgang
◦ Herstellen en overgang ruimtelijk versterken

Laag 2
Water, bodem, natuur

2.1 Herstellen strokenverkaveling
◦ Bredere, bevaarbare sloten
◦ Natuurvriendelijke oevers

2.2 Hogere en meer flexibele waterpeilen (n.t.b.)
◦ Voorkomen wateroverlast

2.3 Extensiever, natuurinclusief agrarisch grondgebruik
◦ Natuurinclusieve landbouw
◦ Rietteelt, lisdoddes, natuur

2.4 Nieuwe vaart door de Bovenlanden
◦ Vaart op boezemniveau langs Nering (t.b.v. loswal)
◦ Op boezem- of polderniveau achterlangs de bebouwing

2.5 Bovenlanden op boezemniveau (optie)

Laag 3
Recreatief netwerk

3.1 Netwerk van routes

3.1.1 Doorfietsroute langs de Beulakerweg

3.1.2 Kerkweg/Binnenpad drager voor toeristisch/recreatief verkeer

3.1.3 Lokale, landschappelijke wandel- en fietspaden door de polder

Principe 3.2
Routes met een eigen karakter
◦ Route langs de middenvaart
◦ Wandel/fietspad over de herstelde kade
◦ Rondje rond de plas
◦ Fiets/wandelpad langs de Nering
◦ Schakels
◦ Struipaden

Varen

3.5 Vaarnetwerk op polderniveau
◦ Kano's en kleine punters

3.6 Kleine kunstwerken
◦ Bruggen, vonders
◦ Aanlegplekken
◦ Overstappunten en overhalen
◦ Plank over de sloot

Laag 4
Auto-ontsluiting, parkeren en ontvangst

4.1 Verminderen verkeersoverlast in deelgebieden

4.1.1 Heldere ontvangst Giethoorn

4.1.2 Kerkweg/Binnenpad auto te gast

4.1.3 Nieuwe ontsluitingsweg

4.1.4 Parkeerplaats op sportvelden

4.1.5 Beulakerweg als dorpsstraat

4.2 Langzaam verkeer voorop
◦ Auto te gast
◦ Wonen aan loop/leefstraten
◦ Ontwikkeling van 'dorpsknooppunten'

Laag 5
Voorzieningen

5.1 Erf Rodermond
◦ 'groene ontmoetingsplek voor het dorp'

5.2 Koornmeule
◦ 'levend erfgoed'

5.3 School met sportvelden
◦ 'gezonde actieve leeromgeving'

5.4 Omgeving Kulturhus
◦ 'levendig dorpshart met voorzieningen'

5.5 Giethoorn-Noord
◦ 'dorpsknooppunt'

Gezicht naar de omgeving

Bijzondere plekken/functies

Laag 6
Wonen

6.1 Herontwikkeling
◦ Herontwikkeling Zuiderschool
◦ Vrijkomende agrarische bebouwing

6.2 Inbreiding
◦ Giethoorn-Noord
◦ Omgeving Kulturhus

6.3 Uitbreiding
◦ Bebouwingslint Beulakerweg

De tekeningen, kaarten en (referentie)beelden zijn geen eindbeelden; ze zijn bedoeld als uitgangspunt, inspiratie en opmaat voor verdere uitwerkingen en invullingen met bewoners, ondernemers en betrokken partijen.

Laag 1 Cultuur- historische waarden

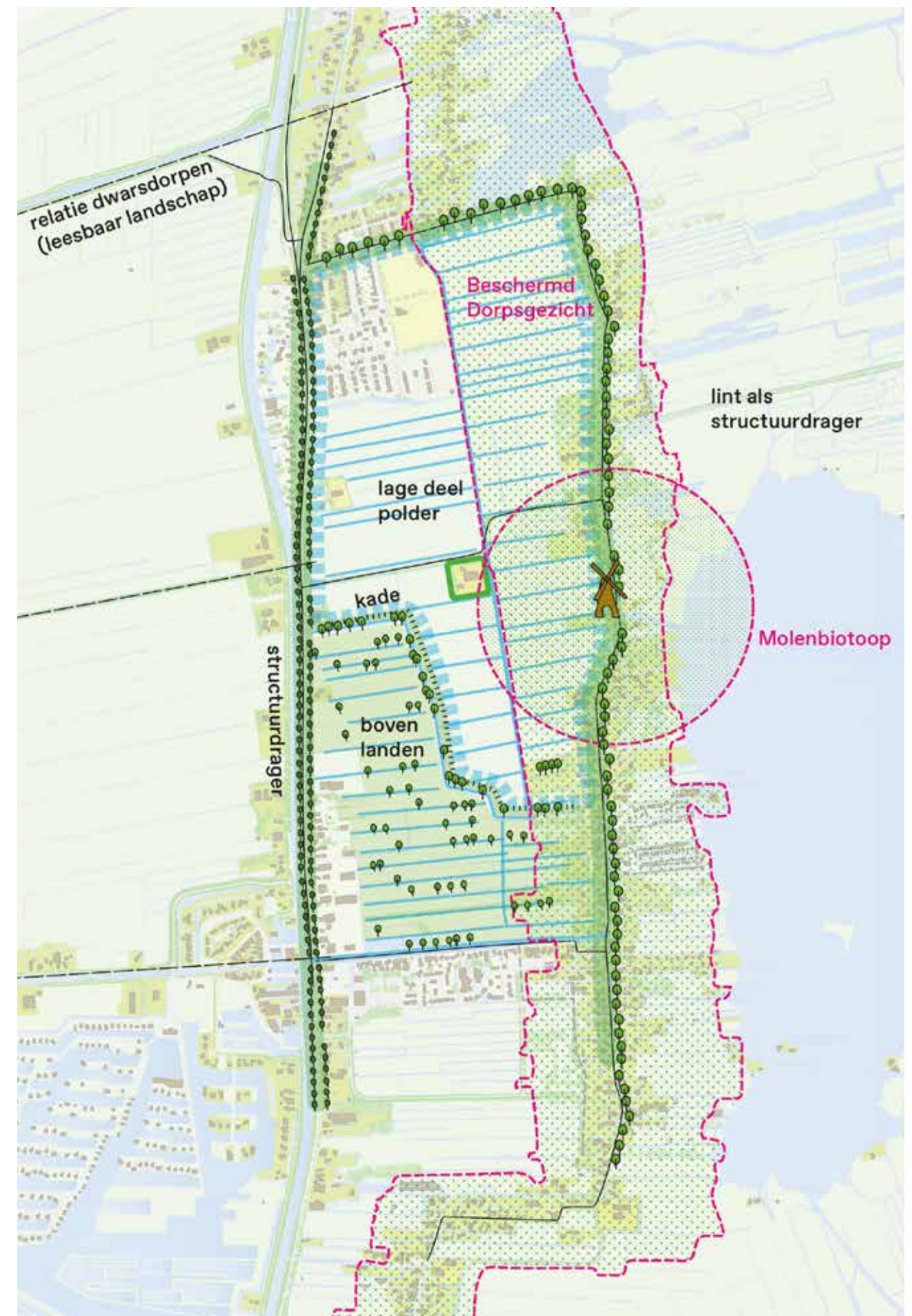
Het behoud en de versterking van de cultuurhistorische kenmerken, kwaliteiten en waarden is de basis van het Toekomstbeeld. De ambitie is daarmee - mede - het verhaal van de Gierterse Polder weer meer zichtbaar en beleefbaar te maken. Hiermee wordt de belevingswaarde van de polder verrijkt. De Koornmeule krijgt bijvoorbeeld een open, landschappelijk molenbiotop, dat refereert aan de tijd dat de molen hier oorspronkelijk draaide.

Principes

Principe 1.1

Behoud Beschermd Dorpsgezicht

Het Beschermd Dorpsgezicht omvat de historische vaardorpen van Giethoon, Jonen en Dwarsgracht. Dit is vastgelegd in het Bestemmingsplan. De bescherming betreft niet alleen de vaardorpen zelf, maar ook het landschap er om heen, in al zijn verschijningsvormen. Het landschap wordt gezien als een onmisbare voorwaarde voor bescherming van de dorpskarakteristiek. In de Gierterse Polder betreft de bescherming het overwegend open slagenlandschap met de inpoldering van een voormalige plas. De beschermde status hoeft veranderingen in deze zone niet uit te sluiten, maar de ruimtelijke karakteristiek en kwaliteiten zijn een zwaarwegend belang die onderkend moet worden. Ruimtelijke ontwikkelingen moeten recht doen aan de aanwezige kwaliteiten, daarvan gebruik maken en op voort bouwen. Het Toekomstbeeld omarmt de bijzonderheid en status van het dorpsgezicht en stelt maatregelen voor waarmee de samenhang tussen de historische bebouwing en het aangrenzend landschap meer zichtbaar en beleefbaar wordt. Met nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen (bijvoorbeeld inpassing van de nieuwe weg, parkeerplaatsen, woningbouw, sportvelden, ..) wordt zeer terughoudend omgegaan. Ze vinden plaats buiten het Beschermd Dorpsgezicht en/of houden hier zoveel mogelijk afstand van. Hoe de samenhang met de andere vaardorpen - voor een breder verhaal - meer zichtbaar en beleefbaar kan worden, vergt een nadere verkenning.

Molens bij Giethoorn, Willem Bastiaan Tholen (1882)

'Eind negentiende eeuw zorgde de Gieterse Koornmeule niet alleen voor het broodnodige meel, maar was het ook een prachtig decorstuk voor kunstschilders die de schoonheid van Giethoorn ontdekten. Het was de schilder Willem Bastiaan Tholen die in 1880 vanuit Giethoorn schreef: 'Het is hier wanhopend mooi.' Hij legde de molens in ijle tinten vast op een schilderij dat sinds kort te bewonderen is in het Haarlemse Teylers Museum.' (uit: 'Vaart in de Gieterse Koornmeule, visie en plan voor herstel van een monument', 2022)

Principe 1.2

Herstel Koornmeule met molenbiotoop

De Stichting De Gieterse Koornmeule heeft een bidboek opgesteld voor de restauratie en verdere ontwikkeling van de molen. Een draaiende molen moet beschouwd worden als 'levend erfgoed'. Voor de werking van de molen is het belang dat het landschap rond de molen zoveel mogelijk open landschap is, zonder obstakels, bebouwing of beplantingen. Dit open landschap wordt de molenbiotoop genoemd. De eerste 100 meter rond de molen moet bij voorkeur geheel vrij van obstakels zijn, tot 400 meter rond de molen gelden hoogtebeperkingen. Met een open landschap rond de molen komt een draaiende molen ook ruimtelijk en cultuurhistorisch tot zijn recht. Dit betekent concreet dat voor een draaiende molen de polderzijde van de molen zoveel mogelijk open moet worden gehouden; (kenmerkende) opgaande beplantingen langs de Kerkweg, op erven en in het natuurgebied vormen een kader voor de ontwikkeling van de molen. De open molenbiotoop van de korenmeulen overlapt met het Beschermd Dorpsgezicht. Deze kaders versterken elkaar.

Stukje topkaart rond 1900, met de twee watermolens en de korenmeulen (KM) ten zuiden ervan. De Gieterse Polder was rond die tijd een moerassig weidelandschap, met smalle kavels. Ook is op deze kaart goed de kade te zien die het lage deel van de polder begrensd.

Principe 1.3

Versterken landschappelijke eenheden

De bijzondere ontstaansgeschiedenis van de polder en de verschillende karakters van de dorpsdelen die er omheen liggen is de laatste decennia minder zichtbaar geworden. De ambitie is met het Toekomstbeeld het verhaal van de Gieterse Polder weer meer zichtbaar en beleefbaar wordt. Het lage deel van de polder wordt open gehouden; het hoge deel van de polder meer beplant. Zo ontstaat er een contrast - een onderscheid - tussen de twee polderdelen. De eenheid van de open polder - de voormalige plas - zal daarmee weer te zien zijn in het landschap.

Bovenlanden van de polder: meer kleinschalig landschapsbeeld met landschappelijke beplantingen

- Het **lage deel van de polder** wordt zoveel als mogelijk open, rustig en donker gehouden. De kwaliteit van de randen van de polder is belangrijk voor de beleving van dit deel.
- De **Bovenlanden** krijgen een meer kleinschalig karakter, met opgaande landschappelijke beplantingen (elzen en wilgen) en bijvoorbeeld rietlanden. De (nieuwe) functies (bedrijven, haven, centrum, sportvelden, ..) in dit gebied, worden altijd met landschappelijke beplantingen ingepast. Hierbij wordt wel rekening gehouden met het zicht vanaf de Ds. T.O. Hylkemaweg (na de haven) op de polder en het dorpsgezicht. Aan deze zijde van de polder blijven de Bovenlanden meer open.
- Ook het landschap aan de zuidzijde van de omgeving van het Kulturhus kan getypeerd worden als 'Bovenlanden'. Ruimtelijke ontwikkelingen zullen aan deze zijde ook worden ingepast met landschappelijke beplantingen (elzen, wilgen, riet) met een geleidelijke overgang naar de open polder.

Lage deel van de polder: open landschapsbeeld

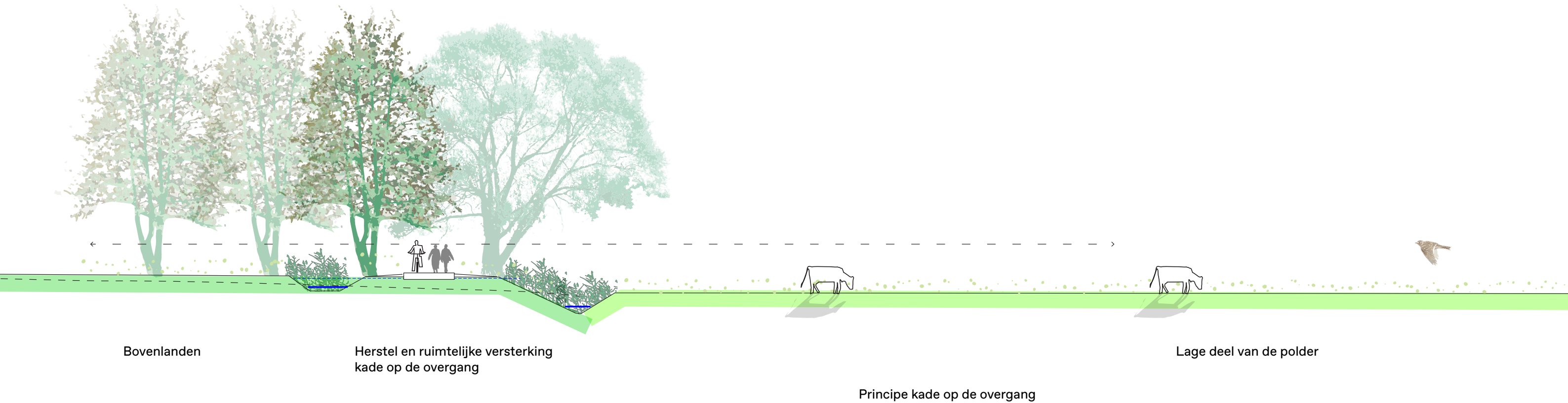
Principe 1.4
Kade op de overgang
Herstellen en ruimtelijk versterken
De kade die op de overgang van het hoge naar het lage deel ligt wordt hersteld, in combinatie met de aanleg van een nieuw wandel- en fietspad (zie ook laag 3). De kade zal gaan aansluiten op de Beulakerweg en het dorpsgezicht (via het terrein van ‘t Vonder).

De kade wordt voorzien van landschappelijke beplantingen zoals elzen en wilgen en krijgt bloemrijke bermen en slootkanten, aansluitend op het karakter van de Bovenlanden. Uitgangspunt is dat de kade op een zachte, landschappelijke manier wordt ingepast. Met de kade wordt de overgang tussen het hoge en lage deel herkenbaar en beleefbaar.

Principe 1.5
Cultuurhistorische kwaliteiten als basis voor alle ontwikkelingen
De Gieterse Polder was ‘wanhopend mooi’, haalt de Stichting De Gieterse Koornmeule in haar bidboek aan. Uitgangspunt is dat elke ontwikkeling - groot of klein - bijdraagt aan versterking van de kwaliteit en eigenheid van Giethoorn (Toekomstvisie). Dit heeft betrekking op de indeling van het landschap, de landschapsstructuren, het slotenpatroon, beplantingen, (nieuwe) bebouwing, de aan- en inpassing van infrastructuur en de vormgeving van kleine inrichtingselementen zoals bruggen en vonders. Bij elke keuze wordt afgewogen: hoe draagt dit bij aan de kwaliteit en eigenheid van de Gieterse Polder?

Huidige situatie kade
kade is verdwenen, hoogteverschil is nog enigszins zichtbaar

Laag 2 Water, bodem, natuur

De ambitie is dat de Gieterse Polder een 'groen-blauw-hart' voor Giethoorn gaat worden. In het verlengde van de cultuurhistorische waarde van het gieterse landschap, is de ambitie het - oorspronkelijke - natuurinclusieve, agrarisch cultuurlandschap weer meer beleefbaar te maken. Deze maatregelen dragen tevens bij aan de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied, de transitie naar natuurinclusieve landbouw en het versterken van de biodiversiteit en de klimaatrobustheid van de polder.

Principes

Principe 2.1

Herstellen strokenverkaveling, breder water, natuurvriendelijke oevers

Vanaf de jaren '90 zijn in de Gieterse polder sloten gedempt. In combinatie met een diepere ontwatering, is het oorspronkelijke natte karakter van de polder steeds meer op de achtergrond geraakt.

Uitgangspunt in het Toekomstbeeld is dat het natte karakter en (oorspronkelijke) slotenpatroon weer meer zichtbaar en beleefbaar wordt in de polder. Het slotenpatroon wordt waar mogelijk hersteld, sloten worden breder uitgraven en voorzien van natuurvriendelijke oevers en/of rietkragen. De middenvaart door de polder met dwarssloten naar de ontmoetingsplekken wordt voor kleinere boten (kleine punters, kano's) bevaarbaar gemaakt. (Zie ook laag 3)

Met bredere sloten (en een flexibeler peilbeheer) kan er in de polder bij hevige buien meer water worden opgeslagen. Dit maakt het watersysteem robuuster en meer klimaatbestendig. Vanuit de nieuwbouw Giethoorn-Noord zal regenwater - in combinatie met maatregelen in de wijk - makkelijker uit de wijk afgevoerd kunnen worden, richting de polder. Dit kan mede bijdragen aan het verminderen van de huidige wateroverlast in de wijk.

Bredere sloten met natuurvriendelijke oevers

Principe 2.2

Hogere en meer flexibele waterpeilen

Meer flexibele waterpeilen dragen bij aan een robuuster en meer klimaatbestendig watersysteem. De instelling van een wat hoger en meer flexibel peil kan daarbij bijdragen aan de vermindering van de wegzijging van grondwater uit het aanliggende Natura2000-gebied, en zo bodemdaling en CO2 uitstoot beperken en bijdragen aan een betere waterkwaliteit in het natuurgebied.

Hogere waterpeilen mogen echter niet leiden tot (meer) wateroverlast in de nieuwbouw en andere laaggelegen woningen. Het kan wel leiden tot een hogere kans dat graslanden bij hevige regenval tijdelijk onder water staan. Er zal nader onderzoek worden uitgevoerd naar de mogelijkheden voor hogere peilen, zonder dat dit wateroverlast geeft bij de bestaande bebouwing.

Principe 2.3

Extensiever, natuurinclusief agrarisch grondgebruik

Een extensievere, natuurinclusieve landbouw draagt bij aan een biodiverser landschap, met bloemrijke graslanden, natuurlijke oevers en sloten vol leven. Het landschap wordt hierdoor rijker, gevarieerder en aantrekkelijker. Daarbij kan een extensiever grondgebruik bijdragen aan de vermindering van de stikstof- en fosfaatlast op de Weerribben-Wieden. Dit is de koers die vanuit het Toekomstbeeld wordt voorgestaan.

Nader verkend zal worden of de Gieterse polder kansrijk is als pilot voor ‘extensief grondgebruik om de fosfaatbelasting te verlagen’ bijvoorbeeld in combinatie met lisdoddes langs de waterlopen om de fosfaten uit te mijnen.

Voorbeelden van extensiever, natuurinclusief agrarisch grondgebruik

Principe 2.4

Nieuwe vaart door de Bovenlanden

In een bewonersbijeenkomst is de optie naar voren gekomen om een nieuwe vaart op boezemniveau langs de Nering te maken en die door te trekken tot aan de nieuwe basisschool en de te herstellen kade. Deze vaart maakt het mogelijk om de huidige kleine loswal langs de Nering te verlengen en beter in te richten. Aan de andere zijde van het water kan dan een autovrije wandel- fietsroute worden aangelegd tussen de school en het centrumgebied. Met het Toekomstbeeld zal nader onderzoek worden uitgevoerd naar de mogelijkheden voor de inpassing van deze vaart en het waterpeil (boezem of polderniveau). Als de vaart op boezempeil kan worden gerealiseerd kan een directe vaarverbinding tussen de school, woningen langs de Beulakerweg en de Cornelisgracht worden gerealiseerd.

> Zie ook Deelgebied 5.4

Bebouwingslint Beulakerweg en Deelgebied 5.8 Nering met loswal)

Principe 2.5

Bovenlanden op boezemniveau

Optie is het weer aansluiten van de hoger gelegen Bovenlanden op het boezemwater. De Bovenlanden zijn waarschijnlijk in de jaren '90 losgekoppeld van de boezem. Verkend zal worden of dit peilvak weer terug kan naar het boezemniveaau, zonder dat dit tot wateroverlast leidt bij de nu aanwezige bebouwing en infrastructuur. Mocht dit haalbaar zijn, dan kan de 'Nieuwe vaart door de Bovenlanden' (zie hiervoor) geheel op boezempeil worden aangelegd. Hiermee wordt de vaart bevaarbaar van de Cornelisgracht en kunnen kinderen met de boot naar school.

Een hoger peil kan ook de basis gaan vormen voor een meer waterrijk landschap in de Bovenlanden, met bijvoorbeeld rietteelt. De ervaring van het Wieden-natuur-cultuur-riet-landschap kan daarmee naar de Ds. T.O. Hylkemaweg worden gebracht.

Voorbeelden landschap met hogere peilen, natuurlijke oevers en opgaande, landschappelijke beplantingen in de omgeving van Giethoorn.

Laag 3

Recreatief

Netwerk

Met nieuwe fiets- en wandelpaden en kleinschalige vaarmogelijkheden worden de kwaliteiten van de Gieterse Polder 'van binnen uit' beleefbaar, met zicht op de historische linten, de draaiende molen, Erf Rodermond aan de middenvaart, de laag gelegen polder en de Bovenlanden. Het netwerk zorgt ervoor dat de verschillende dorpsdelen, ontmoetingsplekken en voorzieningen met elkaar verbonden worden, én dat deze plekken allemaal (verkeersveilig) op de fiets of lopend te bereiken zijn. Het netwerk draagt zo ook bij aan een gezonde, actieve leefomgeving. Voor de balans tussen economie, ecologie en leefbaarheid is het van belang dat de polder niet te druk wordt. Daarom geen brede, geasfalteerde fietspaden door de polder voor grote groepen mensen, maar smalle landpaden met kleine bruggetjes over het water, passend bij de schaal van Gieterse landschap.

Principes

fietsen en wandelen

Principe 3.1

Netwerk van routes

Het recreatieve netwerk bestaat uit een aantal langere, min of meer doorgaande, noord-zuidlijnen, met daartussen verbindende schakels naar de nieuwbouw, voorzieningen en de nieuwe ontmoetingsplekken.

Om de polder vooral voor het dorp betekenis te kunnen geven en de rust hier te bewaren, wordt het snelle doorgaande, fietsverkeer afgeleid naar de Beulakerweg en het toeristische verkeer naar Kerkweg/ Binnenpad.

3.1.1 Doorfietsroute langs de Beulakerweg

Het snelle doorgaande (steeds vaker elektrische) fietsverkeer bijt met het kleinschalige, landschappelijke karakter van Giethoorn en de polder. Dit snelle verkeer zal zo veel als mogelijk worden afgeleid naar de Beulakerweg. Het fietspad langs deze weg wordt ingericht als doorfietsroute.

3.1.2 Kerkweg/Binnenpad drager voor toeristisch/recreatief verkeer

De historische linten trekken veel toeristen. Deze wegen worden zo zoveel mogelijk ontlast van autoverkeer (zie ook Laag 4) en ingericht voor wandelaars en fietsers. De linten worden zo veiliger en aantrekkelijker voor langzaamverkeer.

3.1.3 Lokale, landschappelijke wandel- en fietspaden door de polder

In de Gieterse polder wordt een netwerk van kleinschalige wandel- en fietspaden aangelegd, passend bij de schaal van het landschap. Middendoor wordt een route langs de middenvaart gerealiseerd, die de noordelijke dorpsdelen met de zuidelijke verbindt.

Principe 3.2

Routes met een eigen karakter

De routes door de Gieterse Polder krijgen verschillende landschappelijke karakters.

Principe 3.2.1

Route langs de middenvaart

De nieuwe fiets/wandelroute die Giethoorn-Noord en Zuid verbindt, wordt ingepast langs de (te verbreden) middenvaart, met natuurvriendelijke oevers.

Deze route takt aan de noordzijde aan op de Kerkweg, in de nabijheid van de Molenweg; en aan de zuidzijde op de Ds. T.O. Hylkemaweg, in de nabijheid van de Wethouder Harm Molweg.

Principe 3.2.2

Wandel/fietspad over de herstelde kade

In combinatie met het herstel van de kade, die aan de rand van het meer lag, wordt een landschappelijk wandel/fietspad met beplantingen aangelegd (zie ook Principe 1.4). Het pad sluit aan de ene kant aan op de Beulakerweg, aan de andere kant - via de parkeerplaats bij 't Vonder - op het Binnenpad. Vanaf het pad is er zicht over het lage deel van de polder.

Principe 3.2.3

Rondje rond de plas

De route over de kade biedt aanleiding om het verhaal over het ontstaan de Gieterse Polder, de plassen en molens op een andere manier te vertellen. Bijvoorbeeld als onderdeel van een 'belevingsroute' rond de voormalige plas, met banken op mooie uitzichtpunten over de polder. Dit zijn plekken en betekenissen die samen als dorp ontwikkeld en nader ingevuld kunnen worden. (> zie ook Deelgebied 5.6 Molenbiotoop Koornmeule)

Principe 3.2.4

Fiets/wandelpad langs de Nering

Voor het creëren van een veilige omgeving rond de nieuwe basisschool wordt een nieuw wandel/fietspad achterlangs de Beulakerweg voorgesteld, parallel aan de Nering, aansluitend op de omgeving Kulturhus. Het nieuwe pad zal langs de nieuwe vaart door de Bovenlanden wordt ingepast, met een kade, landschappelijke beplantingen en natuurlijke oevers langs het water. (> zie ook Deelgebied 5.8 Nering met loswal)

Principe 3.2.5

Schakels

Tussen de route langs de middenvaart en de voorzieningen worden schakels voor fietsers en wandelaars gemaakt. Dit zijn smalle, landschappelijke paden die een verbinding leggen.

Principe 3.2.6

Struinpaden

Tot slot kunnen in een polder kleinschalige wandel- en/of struinpaden worden aangelegd, die het mogelijk maken om vanuit de nieuwbouw, de school of de Koornmeule een rondje door het landschap te maken.

Voorbeelden van smalle landpaden met kleine bruggetjes over het water, passend bij de schaal van Gieterse landschap.

Voorbeeld van een struinpad langs waterloop

Principes Varen

Principe 3.3
Beeldkwaliteit routes

De nieuwe lokale fiets/wandelroutes door de polder worden landelijk, informeel en kleinschalig ingericht, met vonders en hoge Gieterse bruggetjes over de waterlopen. De paden worden voorzien van bloemrijke bermen en natuurlijke rietoevers langs de waterkanten. Afhankelijk van de functie kunnen ze wat smaller of breder zijn. De exacte locatie van de paden in de polder ligt nog niet vast. Dit maakt het mogelijk om met de inpassing goed in te spelen op de verschillende lokale situaties. Met water en beplantingen kunnen routes bijvoorbeeld gescheiden worden van private gronden.

Principe 3.4
Omgeving Kulturhus

De Omgeving Kulturhus vraagt specifieke aandacht. Hier kruisen allerlei stromen van bewoners, bezoekers, werkers en toeristen, die nauwkeurig ontrafeld moeten worden in de vervolgstap.
> zie ook Deelgebied 5.1 Omgeving Kulturhus

Principe 3.5
Vaarnetwerk op polderniveau

Uitgangspunt van de Toekomstvisie Giethoorn is de ontwikkeling van nieuwe vaarverbindingen die bijdragen aan de beleefbaarheid van de polder. Als het meest kansrijke principe is de ontwikkeling van vaarnetwerk op polderniveau naar voren gekomen (> zie Laag 2 / Water, bodem, natuur). Wanneer er in de polder een aantal (ontmoetings)plekken bereikbaar zijn via verbrede waterlopen met mooie, natuurlijke oevers kunnen er aantrekkelijke, kleinschalige vaarmogelijkheden ontstaan, bijvoorbeeld rond de nieuwbouw, tussen Erf Rodermond en de molen en naar het sportpark.

Impressie vaarnetwerk op polderniveau

Aanlegplekken vergroten de gebruiksmogelijkheden van het vaarnetwerk

Principe 3.6
Kleine kunstwerken

Aandachtspunt is dat voor de bevaarbaarheid de verbrede waterlopen gekruist moeten worden met bruggen. Met de inpassing en uitwerking van het recreatieve netwerk wordt hiermee rekening gehouden. Met Gieterse vonders, hoge houten bruggen en mogelijk ook trekpontjes of een plank over de sloot. Bij Giethoorn-Noord en ontmoetingsplekken in de polder (molen, Erf Rodermond, aansluiting op de kade, ...) en andere mooie plekken in de polder worden aanlegplekken gerealiseerd. Aandachtspunt is de kruising van het vaarwater met de Deukten. Voor een bevaarbare verbinding is hier (op termijn) een brug of bevaarbare duiker nodig.

Op een aantal plekken kunnen indien gewenst overstappunten of (handmatige) overhalen of overtomen gemaakt worden voor vaarverbindingen tussen de vaarpolder en het omliggende dorps- en natuurgebied op boezemniveau. Plekken bij de molen, de Molenvaart en/of het Molengat zouden daarvoor geschikt kunnen worden gemaakt, maar ook een plek aan de herstelde kade wanneer de Bovenlanden met het boezemniveau verbonden kunnen worden.

Principe 3.7
Beeldkwaliteit

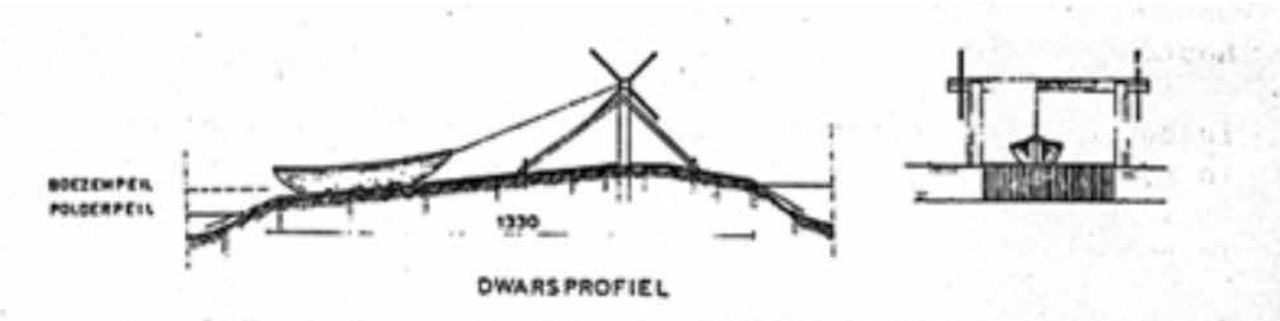
Uitgangspunt is dat alle inrichtingselementen in een Gieterse stijl worden uitgevoerd en in duurzame, streekeigen materialen. De vormgeving van deze elementen is van belang voor versterking van de kwaliteit en eigenheid van Giethoorn (Toekomstvisie). Mogelijk kunnen de historische bruggen een eigentijdse interpretatie krijgen. Het beeld vergt nader onderzoek.
> Zie ook Laag 1 Cultuurhistorische waarden

Hoge Gieterse brug

Voorbeeld van vonder in het land (met kleinschalige fietsvoorziening)

Voorbeeld van een historische overhaal waarmee boten over een dijk kunnen worden getakeld. (Blauwe molen bij Rijp Wetering)

Laag 4 Auto- ontsluiting, parkeren en ontvangst

De aanpassing van het parkeer- en ontsluitingssysteem is een belangrijk middel om de economie, ecologie en leefbaarheid in Giethoorn meer in balans te brengen. Het doel van alle maatregelen is meer rust in Giethoorn te brengen en de beleving van het authentieke dorp te versterken. Een Giethoorn, met minder blik en meer rust en groen, zal aantrekkelijker zijn voor de 'kwalitatieve bezoekers', die de tijd willen nemen voor een wandeling, iets meer willen zien en beleven, vaak langer blijven en vaak meer besteden. Iets in te leveren aan directe bereikbaarheid, kan nieuwe kansen bieden voor de toekomst.

Principes

Principe 4.1

Verminderen overlast in deelgebieden

In het huidige systeem is het grootste deel van de toeristische bedrijven, via de weg of via een inprikker achterlangs, direct bereikbaar met de auto. Voordeel is dat bij vrijwel alle bedrijven dichtbij geparkeerd kan worden; nadeel is dat dit op veel plekken tot verkeersdrukte, onveilige verkeerssituaties en parkeeroverlast leidt en dit het beeld van het "vreemde dorp" of authentieke Giethoorn aantast.

Veel andere toeristische attracties en bezienswaardige kernen hebben één (of enkele) centrale parkeerplaatsen, met een duidelijke (hoofd)route of shuttleverbinding (met een bus of boot) naar de attractie. In de Strategische Mobiliteitsvisie wordt voor de publiekstrekkingen zoals Giethoorn het bundelen van het parkeren op strategische transfers een serieuze oplossingsrichting genoemd.

Omdat Giethoorn enkele kilometers lang is maken de Gieterse ondernemers zich echter zorgen dat een dergelijk systeem voor Giethoorn niet gaan werken: komen toeristen dan wel naar de uiteinden van het dorp? In overleg met betrokken partijen is daarom gekozen voor een meer gedifferentieerde aanpak, gericht op het verminderen van overlast in specifieke deelgebieden. Deze worden in het volgende hoofdstuk 5 nader toegelicht.

Principe 4.1.1

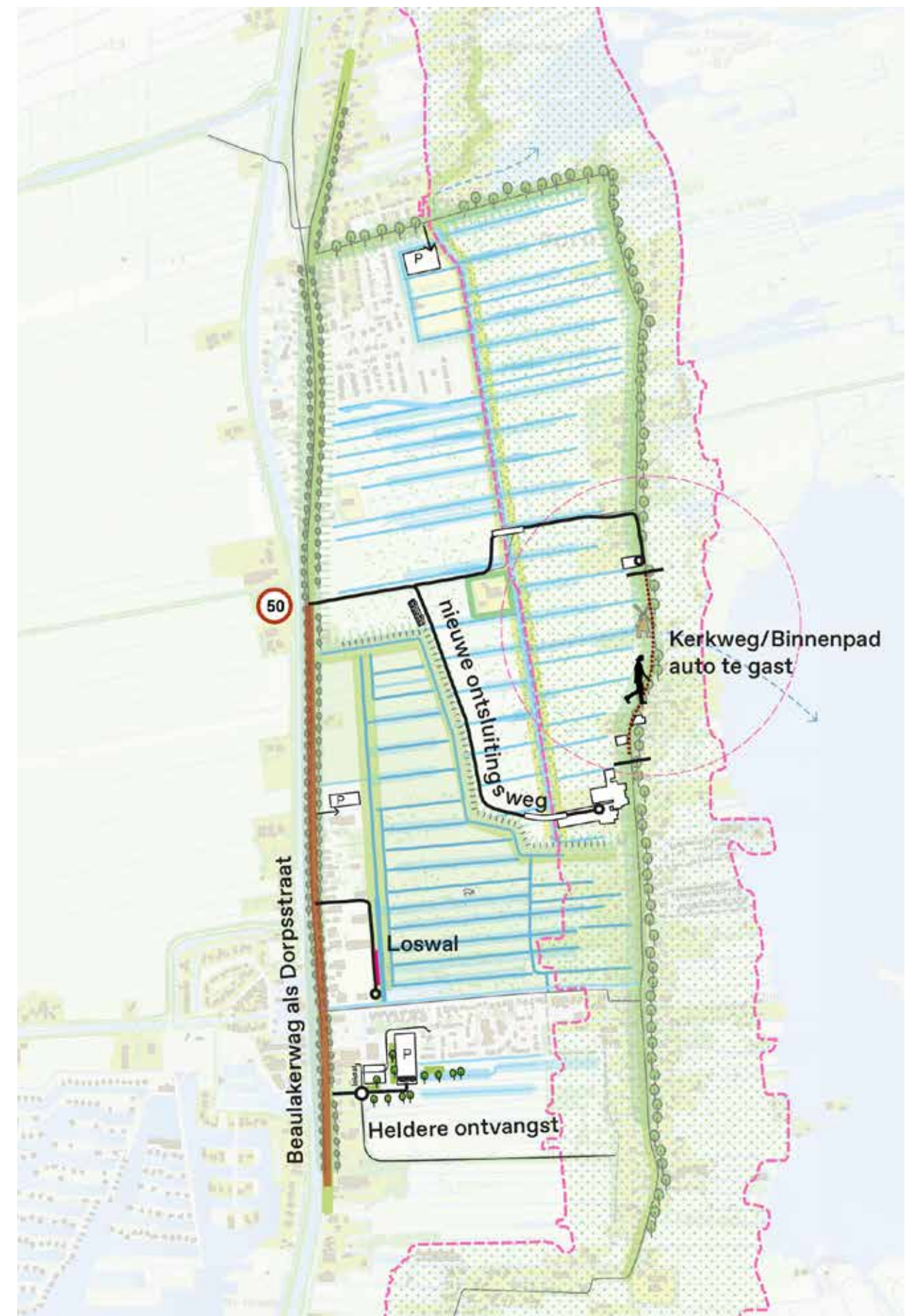
Heldere ontvangst Giethoorn

De verbetering van de ontvangstfunctie en leefkwaliteit in het centrumgebied.

> Zie 5.1 Omgeving Kulturhus

Principe 4.1.2 / 4.1.3

Kerkweg/Binnenpad auto te gast /
Nieuwe ontsluitingsweg

Aanpak van de verkeers- en parkeeroverlast op de Kerkweg/Binnenpad door een autoluwe inrichting van de weg (alleen voor bestemmingsverkeer), de aanleg van een nieuwe ontsluitingsweg naar 't Vonder en de herinrichting van twee parkeerplaatsen tot 'dorpsknooppunten'.

> Zie 5.7 Kerkweg/Binnenpad autoluw

Principe 4.1.3

Parkeerplaats op sportvelden Giethoorn-Noord

Structurele aanpak van de parkeeroverlast rond de Landije door de ontwikkeling van een nieuwe parkeerplaats ter plekke van de huidige sportvelden. Deze stap zet een reeks van ontwikkelingen in gang.

> Zie 5.2 Woningbouw Giethoorn-Noord

Principe 4.1.4

Beulakerweg als dorpsstraat

Voor de langere termijn is de inrichting van de Beulakerweg als dorpsstraat een grote wens van bewoners. Een belangrijke maatregel voor de versterking van (gevoel van) veiligheid langs de weg en de verbetering van de ontvangst in Giethoorn.

> zie 5.9 Beulakerweg als dorpsstraat.

Principe 4.2

Langzaam verkeer voorop

Ambitie is de mobiliteit schoner, duurzamer en gezonder te maken. De versterking van het recreatieve netwerk is hier een belangrijke maatregel voor. Wandelen, fietsen en varen als eerste keus van vervoer sluit goed aan bij Giethoorn als vaardorp, waar al veel bewoners hun auto ergens centraal parkeren en wandelend of met de boot naar huis gaan. In het Toekomstbeeld wordt uitgegaan van drie principes voor de verdere ruimtelijke uitwerking:

Principe 4.2.1

Auto te gast

Wandelaars en fietsers krijgen ruimtelijk voorrang boven het autoverkeer. Kerkweg/Binnenpad wordt bijvoorbeeld ingericht als een fiets/wandelweg waar de auto te gast is. In de omgeving Kulturhus krijgen de langzaamverkeersstromen een logische routing met (ruimtelijk) voorrang op het autoverkeer.

> Zie 5.1 Omgeving Kulturhus

Principe 4.2.2

Wonen aan loop/leefstraten

Auto's worden niet direct voor de deur, maar iets verder weg geparkeerd, zodat een keuze voor voet, fiets, boot of OV makkelijker gemaakt wordt. Woningbouw vindt daarvoor bijvoorbeeld niet plaats aan straten met auto's voor de deur, maar aan loop- of leefstraten.

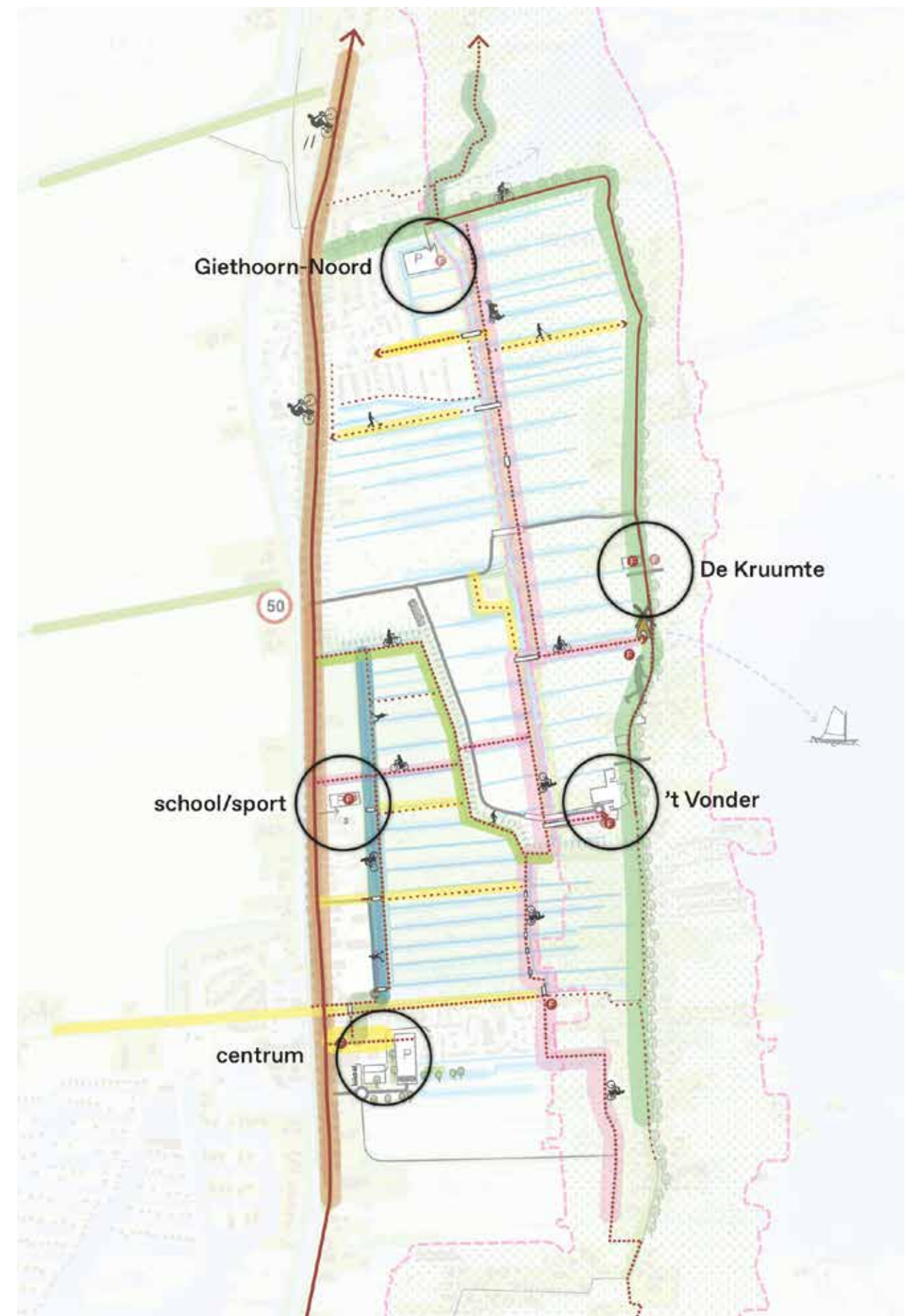
> zie 5.2 Woningbouw Giethoorn-Noord

Principe 4.2.3

'Dorpsknooppunten'

De centrale parkeerplaatsen worden ingericht als 'dorpsknooppunten'. Parkeren wordt hier gecombineerd met voorzieningen zoals zonnedaken, stalling van (deel)auto's en (deel)cargo-fietsen, fietsenstallingen, pakketafhaalpunten, klusruimtes, bergingen, koffiehoeke, .. etc.

De 'dorpsknooppunten' bieden meerwaarde boven parkeren voor de deur. Ze maken de overstap naar fiets, voet, boot en OV makkelijker. Maken het delen van auto's en fietsen makkelijker. En het zijn potentiële nieuwe ontmoetingsplekken voor het dorp.

Parkeerplaatsen als
'dorpsknooppunten'

Laag 5 Voor- zieningen

Doel is dat de Gieterse Polder een ontmoetingsruimte wordt voor de bewoners van Giethoorn-Noord en -Zuid. De bovenliggende lagen (cultuurhistorie, natuurinclusief landschap, water, recreatief netwerk, verbetering ontsluiting) bieden de basis voor de ontwikkeling van een aantrekkelijk landschap daarvoor. Daarbinnen worden de mogelijkheden gecreëerd voor de ontwikkeling van een aantal bijzondere ontmoetingsplekken met een karakter, thema en profiel. De ambitie is tot een netwerk van verschillende ontmoetingsplekken te komen die de samenhang binnen het dorp versterken. De betrokkenheid van bewoners en ondernemers is van belang om dit nader kleur en invulling te geven.

Principes

Principe 5.1

Erf Rodermond aan de middenvaart 'groene ontmoetingsplek voor het dorp'

Ambitie is het agrarische karakter van het erf te behouden en nieuw leven in te blazen als 'groene ontmoetingsplek voor het dorp'. Het erf kan een centrale plek in de Gieterse Polder worden, vanuit waar het extensieve agrarisch/natuurbeheer gaat plaats vinden, in combinatie met collectieve oogsttuinen, een zorgboerderij en/of theetuin. Dit biedt weer mogelijkheden voor de opzet van 'groene workshops' en educatieprogramma's.

> zie verder *Deelgebied 5.5 Erf Rodermond*

Principe 5.2

Koornmeule

'levend erfgoed'

De stichting De Koornmeule gaat de oude korenmolen ontwikkelen als 'levend erfgoed'. Met een gerestaureerde, draaiende molen wil de stichting een cultuurhistorisch verhaal vertellen over de totstandkoming van de Gieterse Polder en het molenaarsambacht. Het voornemen is bij de molen een klein bijgebouw met een educatief karakter te realiseren. Dit leent zich ook voor samenwerkingen met de andere ontmoetingsplekken. Bijvoorbeeld met de school voor het educatieve programma of Erf Rodermond om de beleving van het authentieke landschap rond de molen te verrijken.

> zie *Deelgebied 5.6 Molenbiotoop*

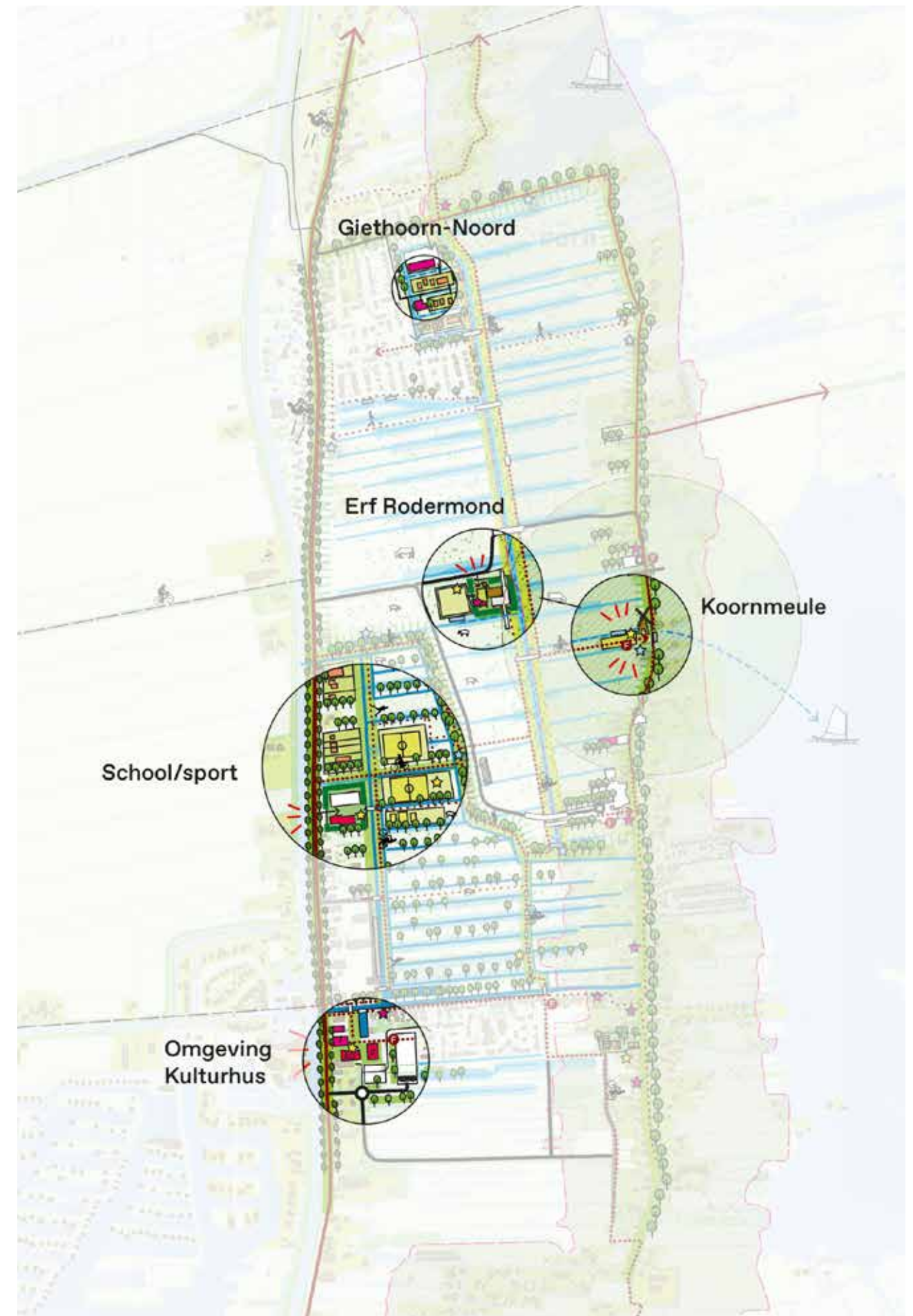
Koornmeule

Principe 5.3

School met sportvelden

'gezonde actieve leeromgeving'

De parkeeropgave in Giethoorn-Noord zet een reeks van andere ruimtelijke ontwikkelingen in gang die ook nieuwe

kansen biedt. In aansluiting op de school kan er een gezonde, actieve leeromgeving ontstaan. Kinderen kunnen gekoppeld aan school sporten, bewegen of even het veld in gaan; ouders kunnen het halen of brengen van kinderen combineren met een (gezamenlijke) sport- of buitenactiviteit. De ambitie is de ontwikkeling van een multifunctioneel ‘sport, wandel, beweeg, natuur-park’ centraal in het dorp. Met nieuwe wandel/fietsroutes wordt deze plek goed en veilig bereikbaar vanuit het dorp.
> *Zie Deelgebied 5.3 Omgeving school/sportvelden*

Principe 5.4

Omgeving Kulturhus

‘levendige dorpshart met voorzieningen’

De Omgeving van het Kulturhus blijft een belangrijk plek voor de dorpsbewoners. Hier concentreren zich de supermarkt, horeca, het Kulturhus en de kinderopvang. Doel is in dit deelgebied tot meer balans met de toeristische betekenis te komen, en samenhang met de nieuwe ontmoetingsplekken in de polder.

> *Zie Deelgebied 5.1 Omgeving Kulturhus*

Principe 5.5

Nieuwbouw Giethoorn-Noord

‘Dorpsknooppunten’

Met de herontwikkeling van de sportvelden in Giethoorn-Noord is er aandacht voor het behoud dan wel creëren van nieuwe kleinschalige ontmoetingsfuncties in de wijk. De Buuzepolle kan als ontmoetings- en sociale activiteitencentrum behouden blijven; ook biedt de nieuwe collectieve parkeerschuur (en omgeving daarvan) als ‘dorpsknooppunt’ nieuwe mogelijkheden voor ontmoeting. Wensen, draagvlak en mogelijkheden voor de verschillende

voorzieningen worden in de volgende fase met de bewoners van de wijk nader verkend.

> *Zie Deelgebied 5.2 Woningbouw Giethoorn-Noord*

Principe 5.6

Ruimtelijke inpassing

Algemeen uitgangspunt is dat de ontmoetingsplekken in de polder geen verkeersaantrekkende werking krijgen en er geen parkeerplaatsen (bij) komen. De ontmoetingsplekken stimuleren een gezonde, actieve levensstijl en zijn daarvoor goed verbonden met het langzaam verkeersnetwerk. Het wordt vanzelfsprekend om binnen het dorp even een stukje te lopen of de fiets te pakken als je naar school, de supermarkt of molen gaat. Een goede landschappelijke en stedenbouwkundige inpassing van de verschillende plekken draagt er zorg voor dat deze een vanzelfsprekend onderdeel gaan worden van de polder. Versterking van het eigen, specifieke Gieterse karakter staat daarbij voorop. Dit kan tot uitdrukking komen in de inrichting en gebruik van het landschap, maar ook de architectuur van de bebouwing en inrichtingselementen.

Erf Rodermond midden in de Gieterse Polder

Naar een ‘gezond’ groen blauw hart voor Giethoorn

Laag 6 Wonen

De hoge woningvraag is een van de opgaven die om een zorgvuldige afweging en inpassing vraagt. Vanuit het Toekomstbeeld is verkend wat de mogelijkheden voor de Gieterse Polder zijn, passend bij de ambitie om de polder als een open 'groen-blauw hart' voor Giethoorn te behouden en ontwikkelen. Buiten de scope van dit toekomstbeeld wordt ook gekeken naar andere locaties buiten de Gieterse polder, zoals de 'gele vlek' in Polder Giethoorn.

Principes

Principe 6.1

Herontwikkeling

Conform de ladder van duurzame verstedelijking is allereerst gezocht naar de mogelijkheden binnen het bestaand bebouwd gebied. Aansluitend op de Gieterse polder (buiten het directe plangebied) bieden de Zuiderschool (aan het Binnenpad) en vrijkomende agrarische erven (VAB's) daarvoor mogelijkheden.

Als er erven vrijkomen zal dit in Giethoorn vooral gaan spelen aan de andere zijde van het kanaal, in Polder Giethoorn. Wanneer hier nieuwe woningen ontwikkeld gaan worden, zijn er betere verbindingen met dit gebied nodig. De oorspronkelijke relatie tussen de vaardorpen (Jonen, Dwarsgracht, buurten van Giethoorn) kan daar inspiratie voor bieden.

Principe 6.2

Inbreiding

Ten tweede is gekeken naar mogelijkheden voor de 'inbreiding' van nieuwe woningen binnen de bestaande bebouwings- en ontsluitingsstructuren. Binnen het plangebied bieden het sportveldencomplex in **Giethoorn-Noord** en eventueel de **omgeving van het Kulturhus** hier mogelijkheden voor. Deze locaties zijn opgenomen in het Toekomstbeeld.

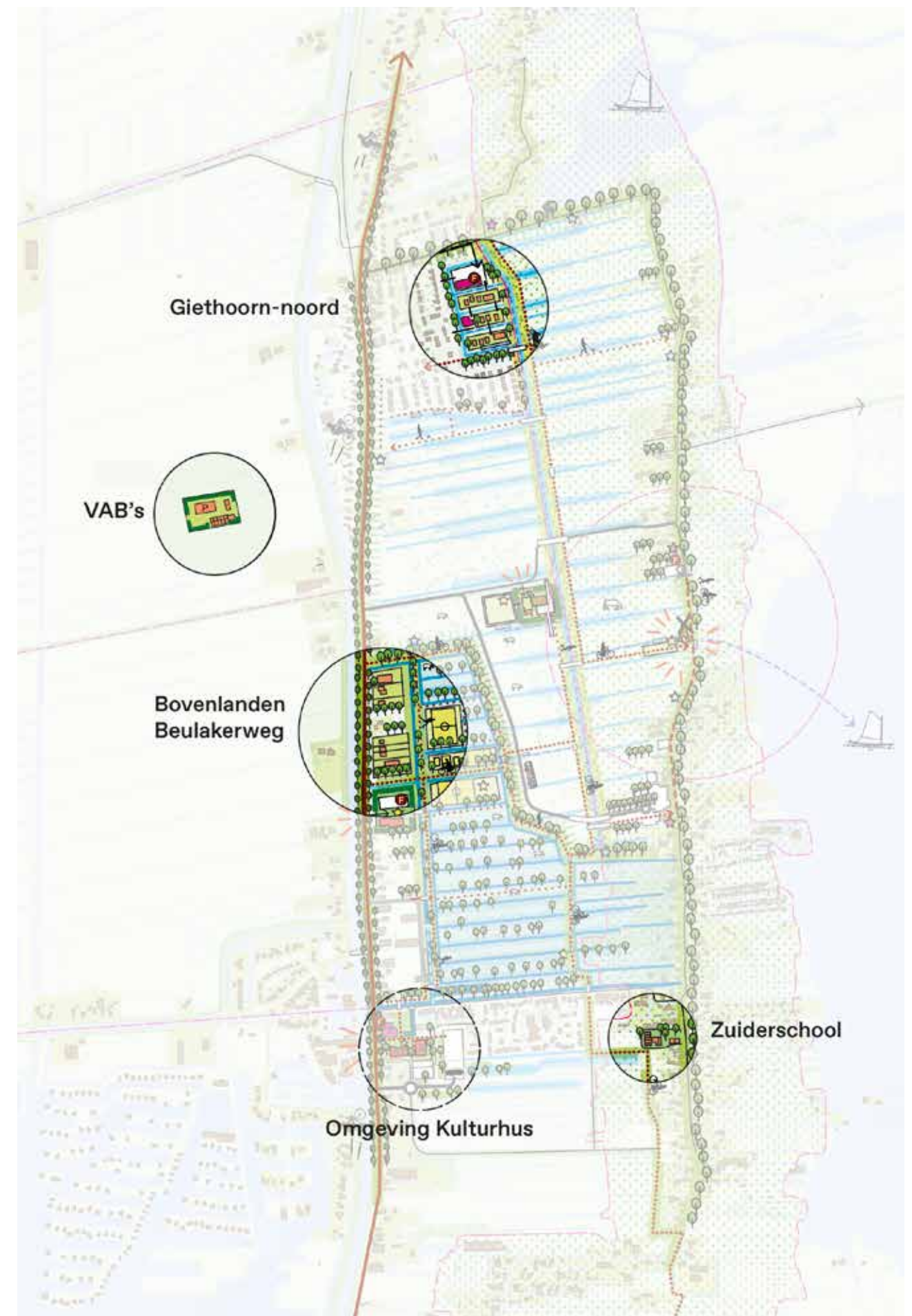
> Zie Deelgebied 1 Omgeving Kulturhus

> Zie Deelgebied 2 Woningbouw
Giethoorn-Noord

Principe 6.3

Uitbreiding

Aanvullend is gekeken of in de Gieterse Polder locaties zijn waar nieuwe woningen bestaande structuren of gebieden kunnen versterken. Rond de nieuwe basisschool aan de **Beulakerweg** ligt een vraag om

tot een verkeersveilige situatie te komen. De ontwikkeling van een aantal woon/ werkkavels of woonerven kan hier het dorpse karakter van de Beulakerweg versterken en het doorgaande karakter van de weg verminderen. De verlenging van het bebouwingslint langs de Beulakerweg is daaom opgenomen als mogelijke uitbreidingslocatie.
> Zie Deelgebied 4 Bebouwingslint Beulakerweg

Principe 6.4
Lage deel van de polder open

Voor de lange termijn - in context van een bredere afweging op grotere schaal - kunnen mogelijk de Bovenlanden van de Gieterse Polder nog in beeld komen voor de ontwikkeling van woningbouw. Met de voorwaarde dat de woningen hier goed kunnen worden ingepast in een landschappelijke structuur, rekening houdend met hogere waterpeilen, de natuur in het gebied en het uitzicht op het Beschermd Dorpsgezicht vanaf de Ds. T.O. Hylkemaweg.
Het lage deel van de polder - het voormalig meer - zal niet worden bebouwd. Vanuit klimaat oogpunt en robuuste watersystemen is het van belang om de laagste, natste delen van het landschap open gehouden. De eenheid van deze polder zal daarmee ook (zoveel als mogelijk) in takt blijven.

Principe 6.5
Gieters Bouwen

Voor alle ontwikkelingen geldt: ze moeten passen bij Giethoorn en het bijzondere, eigen karakter van de plek binnen het dorp versterken.

Principe 6.6
Duurzaam bouwen

Daarbij is duurzaam, klimaatbewust, stikstofarm en natuurinclusief bouwen het uitgangspunt. Met duurzame, streekeigen biobased materialen (hout, stro, riet, ..) en lichte bouwsystemen, weinig verharding en infrastructuur en veel groene ruimte kan concreet invulling gegeven worden aan deze doelstellingen.

Principe 6.7
Betaalbaar bouwen

Het is van belang dat een groot deel van de woningen betaalbaar is, voor starters en bewoners van Giethoorn. Het is mogelijk om goedkope, goed vormgegeven en goed ingepaste woningen te ontwikkelen. Denk bijvoorbeeld aan schuurvolumes met meerdere starterswoningen ‘onder één dak’. Dit vergt wel specifieke aandacht bij de ontwikkeling en het ontwerp van de woningen.

Inspiratie voor landschappelijk, natuurinclusief, biobased bouwen

Biobased, streekeigen materialen

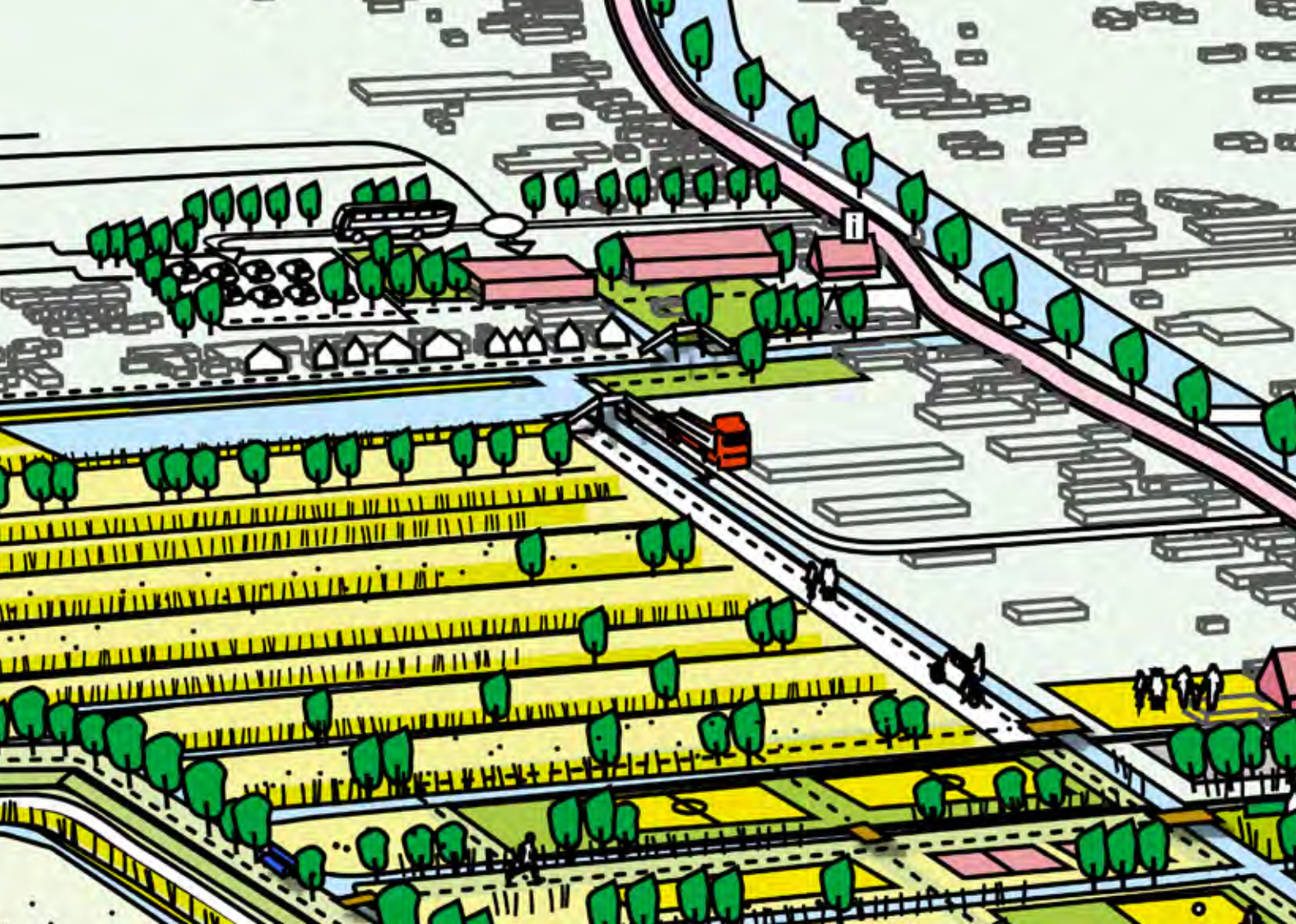

Voorbeeld van grotere volumes die meerdere kleinere woningen kunnen omvatten

An aerial, isometric illustration of a city neighborhood. The central focus is a large, irregularly shaped green area with a winding path, surrounded by residential blocks. The residential blocks are composed of numerous small, rectangular buildings. The green area contains several clusters of trees and some larger, more complex structures. A road runs along the bottom left, with a row of trees and a few small figures of people. A river or canal flows along the right side, with a bridge crossing it. The overall style is a clean, modern line art with a limited color palette of greens, yellows, and greys.

Deel III

Inzoom op Deelgebieden

Deelgebied 1

Omgeving Kulturhus

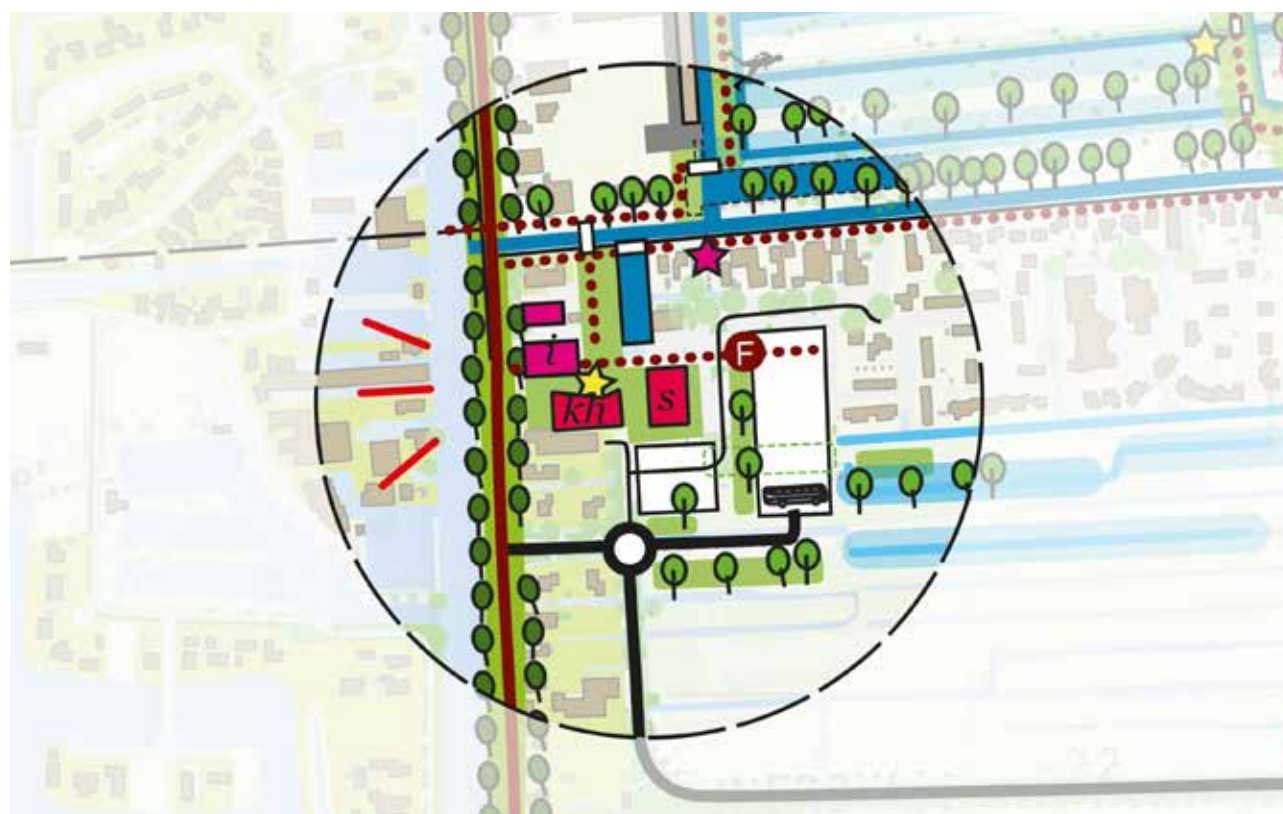
De Omgeving Kulturhus is voor velen de entree naar Giethoorn. De ambitie is dit gebied een herkenbaar gezicht aan de Beulakerweg te geven en hier een warme ontvangst in Giethoorn te bieden. Daarbij is het van belang om tot meer balans tussen wonen, de dorps voorzieningen en de toeristische betekenis te komen. Dit vergt aanpassingen aan zowel de infrastructuur, de stedenbouwkundige opzet als de inrichting van de buitenruimte.

De ambitie is dat voor bezoekers aan de Beulakerweg een vanzelfsprekend centrumpunt ontstaat, in het lange lint. Middels enige verdichting van de nu open en 'onbestemde' ruimtes, kan het gebied tussen de Cornelisgracht, de supermarkt en Beulakerweg en meer dorps schaal en Gieterse uitstraling krijgen. Hier kan ook een nieuw ontvangstgebouw komen, goed zichtbaar vanaf de weg, samen met de andere bezoekersvoorzieningen (zoals toiletten). Met een groen plein kan hier een prettige ontvangstplek ontwikkeld worden, waar bezoekers na aankomst even kunnen 'landen' en zich oriënteren op de vele bezoekmogelijkheden in Giethoorn en omgeving. Deze plek moet logisch gaan aansluiten op bijvoorbeeld de uit- en opstapplaats van de touringcars, OV-halte aan de Beulakerweg, fietsenstallingen en aanlegplekken van de rondvaartboten op het kanaal en de Cornelisgracht.

Principes

Omgeving Kulturhus

- Herkenbaar gezicht aan de Beulakerweg, heldere entree en warme ontvangst in Giethoorn.
- Versterking van het Gieterse karakter.
- Meer ruimte voor een groene inrichting en verblijfskwaliteit.
- Meer ruimte voor de langzaamverkeersstromen met voorzieningen als fietsenstallingen en overstap- en opstapmogelijkheden, inrichten als 'dorpsknooppunt'.
- Heldere hiërarchie en scheiding tussen lokaal en toeristisch verkeer.
- Uitbreiding centrumgebied (ontsluiting, parkeerplaatsen) aan de zuidkant.
- Mogelijkheden voor zonnedak boven parkeerplaatsen nader verkennen.
- Mogelijkheden voor verdichting en herverdeling functies nader verkennen.
- Landschappelijke inpassing met elzen, wilgen, riet, brede waterlopen en geleidelijke overgang naar open polderlandschap.
- Behouden van het zicht op het polderlandschap, vanaf Bartus Warnersweg.

Omgeving Kulturhus

Ook voor de bewoners kan het gebied met een dorpse schaal en groene inrichting een aantrekkelijkere omgeving bieden. Met bijvoorbeeld een tuin of parkje rond het Kulturhus en de supermarkt, kan de kinderopvang meer speelruimte krijgen, de bewoners van de appartementen een plek om buiten te verpozen en kan meer afstand en rust tussen de woningen en de parkeerplaats (draaiende touringcars) gecreëerd worden.

Voor een scheiding en meer hiërarchie tussen bewoners- en bezoekersstromen en tussen het auto- en langzaamverkeer is in het centrumgebied meer ruimte nodig. De entreeweg (Bartus Warnersweg) wordt daarvoor rechtdoor getrokken, waarmee er ruimte ontstaat voor een - niet nadrukkelijke - afslag voor bewoners naar links, richting de lokale voorzieningen. Zo ontstaat een scheiding tussen de toegangen voor de bewoners en toeristen en zullen de stromen minder door elkaar lopen. In de huidige situatie wordt de parkeerplaats - gezien vanuit het landschap – aan het oog onttrokken door een elzenbosje. De verlegde infrastructuur zal opnieuw worden ingepast met landschappelijke beplantingen (elzen, wilgen, riet) met een geleidelijke overgang naar de open polder. Daarbij zal er aandacht zijn voor behoud van zicht van de entreeweg op het karakteristieke polderlandschap.

In de vervolgstap wordt nader ingezoomd op de indeling van het gebied. De organisatie van alle verkeersstromen, parkeer- en opstelplaatsen en de inpassing het landschap zal dan worden uitgewerkt. Daarin worden ook de stedenbouwkundige opgaven meegenomen, zoals de uitbreiding van de supermarkt, evenals opgeworpen

suggesties over verplaatsing van de brandweer of het anders bestemmen van het Kulturhus. Ook een eventuele woningvraag kan hierin worden meegenomen. Gevraagd is bijvoorbeeld schuifruimte te creëren voor het opknappen van Zonnewiede, mogelijk in combinatie met de ontwikkeling van nieuwe woningen in de Zuiderschool, het Kulturhus of nog onbestemde plekken in het centrumgebied.

Alle ruimtelijk ontwikkelingen, maatregelen en aanpassingen bij elkaar moeten gaan leiden tot een betere organisatie, een heldere en warme ontvangst in Giethoorn, waarbij het bijzondere karakter van Giethoorn meer gaat spreken.

Voorbeeld compact dorps inbreiden

Voorbeelden nieuwe bezoekersplekken die de identiteit van de plek versterken

Deelgebied 2

Woningbouw

Giethoorn-Noord

De aanpak van de parkeeropgave rond de Landije en Molenweg zet in Giethoorn-Noord een reeks van ontwikkelingen in gang. De sportvelden zijn in deze omgeving de enige plek waar ruimte én mogelijkheid is voor een nieuwe parkeervoorziening. De sportvelden zullen hiervoor verplaatst moeten worden. Met de verplaatsing ontstaat hier in de wijk ruimte voor de ontwikkeling van nieuwe woningen.

Voorbeeld ontwerp woningbouw aan groene leefstraten (levensloopbestendige woningen in Hoef en Haag)

Giethoorn-Noord

De sportvelden zijn geschikt voor woningbouw. De nieuwe woningen sluiten aan op bestaand bebouwd gebied en kunnen hier ruimtelijk goed ingepast worden. Voor de ontsluiting kan gebruik gemaakt worden van bestaande infrastructuur. Het gebied is reeds opgehoogd met zand, dit betekent dat hier op relatief korte termijn (als de sportvelden verplaatst kunnen worden) gebouwd kan worden.

De ontwikkeling biedt mogelijkheden om de bestaande wijk op een aantal punten te herinrichten en toekomst- en klimaatbestendig te maken. Relevante opgaven zijn: het treffen van maatregelen tegen wateroverlast, de aanleg van wandel-, fiets- en vaarverbindingen, ontwikkeling van meer groen en natuur, opwek van duurzame energie en het bijdragen aan een gezonde actieve sociale leefomgeving.

Ambitie is de ontwikkeling van een Gieters wijkje, waar woningen op eilandjes aan het water staan in een groene omgeving rondom. Er zijn steigers en plekken om bootjes aan te leggen. Er is groen en natuur, met avontuurlijke speelplekken voor kinderen. Met vonders en hoge Gieterse bruggetjes zijn er allerlei verbindingen over het water en met de omliggende buurten. Het wijkje is autoluw, de woningen liggen aan autovrije 'leefstraatjes'. Lopen en fietsen staat voorop. Er wordt geclusterd geparkeerd, onder een zonnedak of in een parkeerschuur. (Deel) auto's en bijvoorbeeld e-cargo-bikes kunnen hier worden gestald en opgeladen. Ook de bewoners van de Molenbuurt kunnen hier parkeren. De parkeerschuur kan tevens een nieuw 'dorpsknooppunt' worden, met collectieve voorzieningen en een ontmoetingsfunctie. In overleg met bewoners kan er bijvoorbeeld ruimte gecreëerd worden voor een kleinschalige werkplaats, klusplek, koffiehoek en/of pakketpunt. Behoeft en draagvlak voor voorzieningen zal nader verkend worden, mede in relatie tot de Buuzepolle.

De woningen zijn primair bedoeld voor de lokale woningbouwopgave, met de nadruk op goedkopere, betaalbare woningen voor ondermeer starters. Dit kan ruimtelijk invulling krijgen door de bouw van kleinere en geschakelde woningen (bijvoorbeeld meerdere woningen in een schuurvolume). Met lokale ondernemers kunnen mogelijk lichte (prefab) woningen van duurzame, streekeigen materialen (hout, riet) gerealiseerd worden. Met weinig infrastructuur kan zo een groen, waterrijk, Gieters wijkje ontstaan.

De nieuwe woningen moeten zorgvuldig worden ingepast, rekening houdend met de woonomgeving van de huidige bewoners. De ontwikkeling van de woningen in Giethoorn-Noord vergt zo planvorming, inpassing en maatregelen op een ruimere schaal dan alleen de sportvelden.

Voorbeeld parkeerschuur met zonnedak en bergingen

Voorbeeld van kleinere, biobased woningen

Voorbeelden van nieuw dorpsbouwen (Architect Onix)

Principes Giethoorn-Noord

- Aanpak van het parkeerprobleem rond de Landije.
- Maatregelen om (huidige) wateroverlast in de woonwijk te voorkomen.
- Inpassing van wandel-, fiets- en vaarverbindingen met het omliggend landschap.
- Meer groen en natuur in en rond de wijk.
- Opwek mogelijkheden voor duurzame energie.

Principes inbreidingslocatie op sportvelden

- Invulling geven aan de woningvraag.
- Mix van woningtypes, mix van goedkopere en betaalbare woningen.
- Gieters Bouwen, aan het water, in een groene omgeving.
- Partiële ophoging en/of lichte woningbouw.
- Alle woningen aan het water, klimaatbewuste inrichting.
- Bevaarbaar water, met brede rietoevers en landschappelijke beplantingen.
- Plekken aan het water, aanlegsteigers, Gieterse bruggetjes, vonders, ..
- Zo min mogelijk verhardingen en infrastructuur.
- Autovrije/autoluwe woonwijk, centraal parkeren.
- Parkeren onder zonnedak of zonneschuur, inrichten als 'dorpsknooppunt', met mogelijkheden voor nieuwe collectieve functies.
- Verkenning inpassing Buuzepolle.

Deelgebied 3 Omgeving school/ sportvelden

Er zijn binnen de Gieterse Polder verschillende locaties verkend waar de sportvelden heen verplaatst kunnen worden. Een locatie bij de basisschool De Punter is daaruit als meest kansrijk naar voren gekomen. Het sportcomplex komt zo meer centraal in het dorp te liggen en er kan dubbelgebruik (bijvoorbeeld van de parkeerplaatsen) en meerwaarde ontstaan door de combinatie met de school: kinderen kunnen hier tijdens of direct na schooltijd sporten, er kunnen buiten lessen gegeven worden, ouders die kinderen wegbrengen kunnen nog even blijven hangen voor een sportclinic of een wandelronde door de Gieterse polder maken ... De school kan met de sportvelden (nog) meer betekenis krijgen als ontmoetingsplek voor dorp en als stimulans voor een actieve, gezonde leefomgeving.

Hiermee kan een heldere overgang worden gemaakt naar de school, woningen en bedrijven langs de weg. Het fiets/wandelpad biedt een veilige, autovrije verbinding met het centrumgebied.

De inpassing van de sportvelden wordt in samenspraak met de school, ouders, kinderen en omwonenden opgepakt. Zowel mogelijke zorgpunten worden hierin meegenomen als de kansen die de verplaatsing van het sportpark biedt. Met routes, spelaanleidingen, natuurroutes, (fruit)plukzoomen en bankjes kan hier een multifunctioneel 'sport-, spel-, wandel-, beweeg-, voedsel-, natuurpark' voor en met het dorp ontstaan.

De Bovenlanden van de polder bieden mogelijkheden voor een goede landschappelijke inpassing met opgaande landschappelijke beplantingen. Het sportpark wordt ingepast in de zone achter de school tot aan de te herstellen kade. De kade met beplantingen is mede van belang om de sportvelden goed in te bedden en lichthinder in de polder te voorkomen. Achterlangs de bebouwing komt een nieuwe vaart of waterloop met daarlangs beplantingen en een wandel/fietspad.

Inpassing met sportpark tussen de school, de vaart en herstellende kade

Sportpark als gezonde actieve leeromgeving

Sporten en spelen in en rond het park

Sportvelden

Natuur/speelpaden
rond de velden

Schakel
Fiets/wandelpad

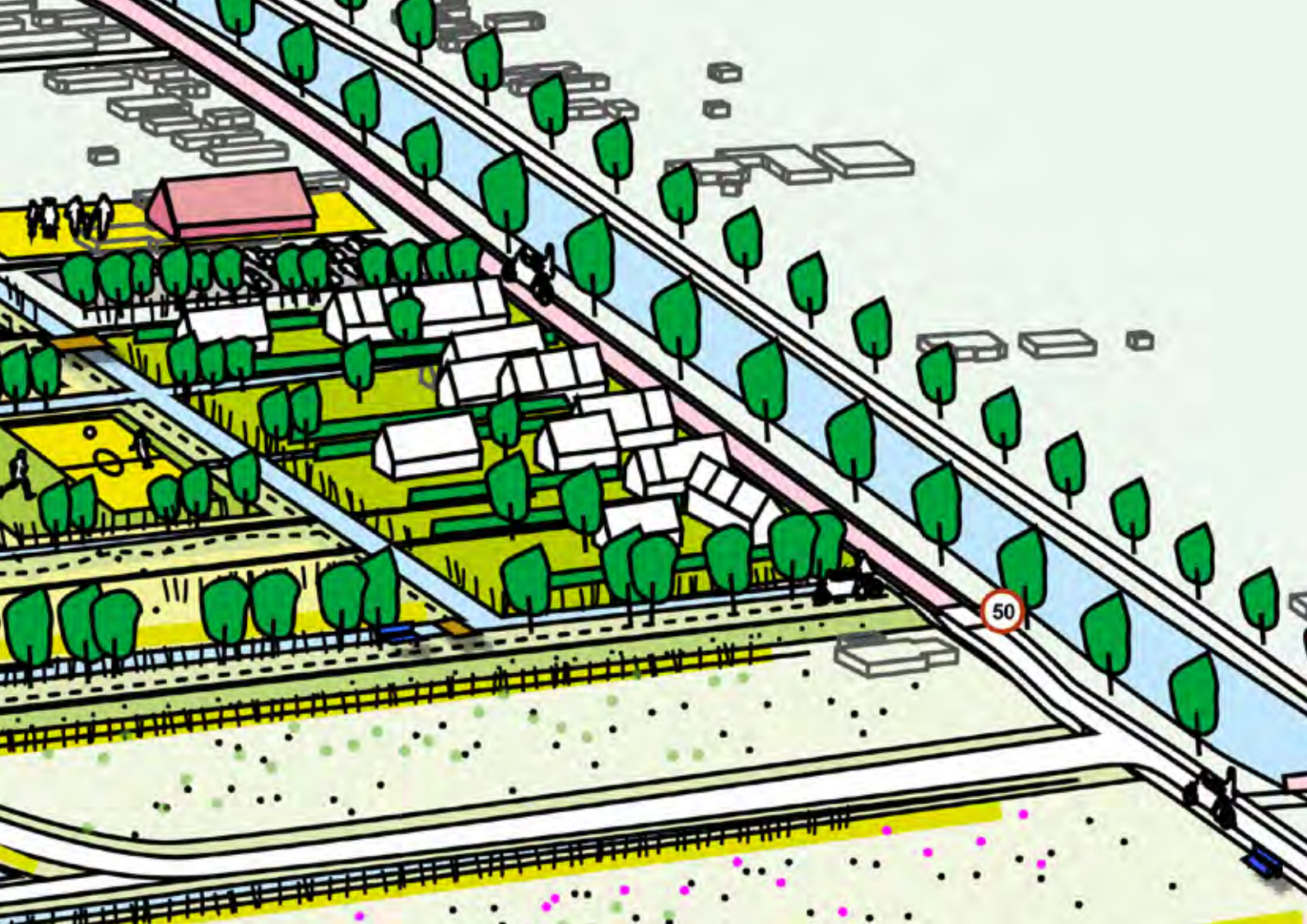
Sportvelden

- Principes**
Inpassing sportvelden:
- Multifunctioneel ‘sport, wandel, beweeg, natuur-school-park’.
 - Kansen voor dubbelgebruik en combinaties in gebruik met de school benutten, ontwikkeling van een ‘actieve leeromgeving in het groen’.
 - Wandel-, fiets- (en vaar)verbindingen met het omliggend landschap.
 - Royale landschappelijke inpassing in de Bovenlanden, van de Beulakerweg, achter de school tot aan de kade, sportvelden combineren met agrarische landjes, natuurveldjes, dierenweiden, etc.
 - Landschappelijke structuur en slotenpatroon als basis voor de inpassing.
 - Sloten verbreden, aanleg natuurvriendelijke oevers en rietkragen.
 - Bloemrijke bermen langs de paden.
 - Gieterse vonders over de sloten.

Deelgebied 4

Bebouwingslint

Beulakerweg

Een wens is de omgeving van de nieuwe school verkeersveiliger te maken en een meer passende dorpse omgeving te geven. De ontwikkeling van een aantal nieuwe woonerven en woon/werkkavels langs de Beulakerweg kan hier aan bijdragen. De school wordt daarmee meer ingebed in een woonomgeving. De openbare ruimte wordt hierop aangepast en krijgt een andere uitstraling waardoor het vanzelfsprekender is om langzamer te rijden en rekening te houden met andere weggebruikers.

Principes woningbouw Beulakerweg

- Versterking van het dorpse karakter langs de Beulakerweg over de lengte van de Bovenlanden, tot aan de herstelde kade.
- Achtergrens wordt gevormd door de nieuwe vaart door de Bovenlanden.
- Het lage deel van de polder blijft open.
- Royale woonerven en/of woon/werkkavels
- Woonerven kunnen verschillende (kleinere) woningen omvatten.
- Landschappelijke structuur en slotenpatroon van de Bovenlanden als basis.
- Op de erfgrenzen landschappelijke beplantingen, in aansluiting op inrichting Bovenlanden.
- Beeld: groene erven met streekeigen erfbeplantingen (grote bomen voor het huis, hagen, tuinen en veel groen rondom).
- Verharding wordt zoveel mogelijk beperkt, eventueel verharde terreinen en parkeerplaatsen liggen altijd achter de bebouwing.

Ten aanzien van de Gieterse Polder is behoud van de openheid van belang. De verlenging van het bebouwingslint vindt daarom alleen plaats langs het traject van de Beulakerweg dat aansluit op de Bovenlanden. Het lage deel van de polder blijft open. Het nieuwe bebouwingslint loopt zo door tot aan de te herstellen kade en het fiets/wandelpad. Het lint markeert daarmee ook ruimtelijk de overgang van de laag gelegen naar de bovenlanden. Met nieuwe royale groene, erven kan hier een mooie ruimtelijke overgang en entree naar het dorp gecreëerd worden.

De nieuwe erven worden met water, rietoevers en landschappelijke beplantingen ingepast in de groene Bovenlanden. De achtergrens van de kavels wordt gevormd door een nieuwe vaart of waterloop met daarlangs beplantingen en een wandel/fietspad. Als het mogelijk is de vaart op boezemniveau aan te leggen kan een directe vaarverbinding met de Cornelisgracht worden gerealiseerd.

Voor de ontwikkeling langs de Beulakerweg is een verkeersveilige relatie met de Beulakerweg zeer wenselijk, dit kan invulling krijgen door de inrichting van de 'Beulakerweg als dorpsstraat' (> zie 5.9 *Beulakerweg als dorpsstraat*).

Bebouwingslint Beulakerweg

Deelgebied 5

Erf Rodermond aan de middenvaart

Erf Rodermond ligt aan de middenvaart, in hart van de polder. Vertrekpunt is het agrarische karakter van dit erf te behouden en nieuw leven in te blazen. Het erf krijgt daarvoor een functie in het agrarische natuurbeheer van de polder, in combinatie met een 'groene ontmoetingsfunctie' voor de bewoners van Giethoorn.

Het uitgangspunt is dat dit een plek wordt waar bewoners samen komen en samenwerken in een groene omgeving. Hierbij kan gedacht kan worden aan (agrarisch)natuurbeheer in de polder in combinatie met collectieve (oogst) tuinen, schooltuinen, een zorgboerderij en/of theetuin. Ook zijn er mogelijkheden voor samenwerking met de school en Koornmeule, voor bijvoorbeeld 'groene lesprogramma's' over voedselproductie en natuurbeheer.

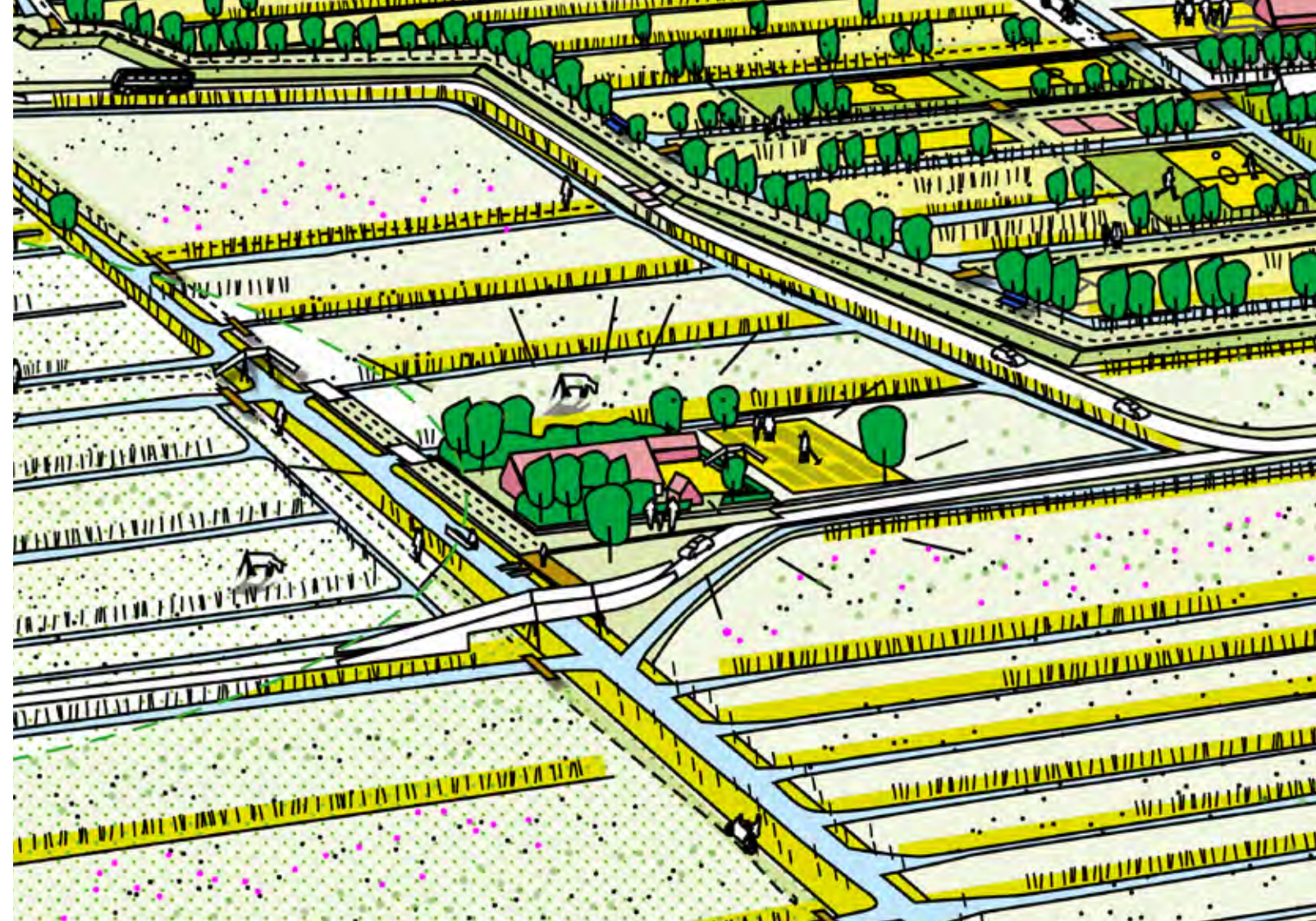
Voor de inrichting van het erf is het van belang dat de relatie tussen het erf en de omliggende gronden een goede invulling krijgt (in de vorm van landbouwpaden, werkroutes, ruimte op het erf, etc.), mede in relatie tot de nieuwe recreatieve routes. Uitgangspunt is dat het erf met wandel- en fietspaden goed wordt verbonden met het omliggende landschap en de andere ontmoetingsplekken in de polder. Met een aanlegsteiger aan de verbrede middenvaart

en sloten, kunnen er ook kleine punters of kano's bij het erf aanleggen. Vanaf het erf zijn er ommetjes en vaartochtjes mogelijk naar bijvoorbeeld de Koornmeule en de school.

Met Erf Rodermond als ontmoetingsplek wordt invulling gegeven aan de Toekomstvisie.

Basis behoud en ontwikkeling agrarisch karakter van Erf Rodermond

Erf Rodermond als 'groene ontmoetingsplek'

Erf Rodermond als 'groene ontmoetingsplek'

Erf Rodermond - huidige situatie

Voorbeelden van 'tuinen' rond het erf

Principes

Erf Rodermond

- Agrarische natuurbeheerfunctie.
- 'Groene ontmoetingsfunctie' voor het dorp, centraal in de polder.
- Aansluiting op de nieuwe langzaamverkeersroutes (wandel/fiets/vaarroutes).
- Ruimte voor de landbouwfunctie en landbouwpaden.
- Ruimte voor de aanleg van collectieve (oogst)tuinen op en aansluitend op het erf.
- Hergebruik en/of herontwikkeling van de bestaande erfbebouwing.
- Geen bebouwing buiten het huidige bouwvlak.
- Geen parkeerplaatsen (anders dan nodig voor eigen beheer of bereikbaarheid minder validen).
- Geen verlichting, anders dan oriëntatieverlichting (respect voor donkerte als kwaliteit).
- Robuuste landschappelijke inpassing van het erf.

Deelgebied 6

Molenbiotoop

Koornmeule

De draaiende Koornmeule zal de blikvanger in de Gieterse Polder worden. Het wordt een plek voor toeristen om naar toe te lopen vanaf het Binnenpad, voor bewoners een plek om elkaar te ontmoeten samen te werken aan het weer tot leven brengen van dit unieke erfgoed.

De Stichting De Gieterse Koornmeule heeft een bidboek opgesteld voor de restauratie en verdere ontwikkeling van de molen. Haar ambitie is de molen weer te laten draaien en hierbij een kleine educatieve voorziening te ontwikkelen. De molen moet een nieuw middelpunt aan het dorp geven, een plek voor een praatje, een plek voor meer verbinding tussen de noordelijke en zuidelijke dorpsdelen. De molen wordt een punt om naar toe te lopen vanaf het Binnenpad. De molen kan zo ook bijdragen aan de gewenste spreiding van het toerisme en daarmee de ontlasting van het Binnenpad. Met een gerestaureerde, draaiende molen wil de stichting een cultuurhistorisch verhaal vertellen over de totstandkoming van dit gebied, het molenaarsambacht, het waterdorp met vervoer over water en het laden en lossen van punters. 'Een draaiende molen maakt het 'oudhollandse plaatje van Giethoorn af.' Het herstellen van de invaargrot is een belangrijke wens van de stichting voor de verder uitwerking van het gebied daarna.

Het Toekomstbeeld omarmt de ambities voor de Koornmeule. Met het herstel van de molen wordt de leesbaarheid en herkenbaarheid van het cultuurhistorische landschap versterkt. Door de landschappelijke ontwikkelingen in de omgeving van de molen refereert het landschap aan de tijd dat de molen nog draaide: het landschap blijft open, wordt natter, extensiever en bloemrijker.

Met het treffen van verkeersmaatregelen (autoluwe Kerkweg/Binnenpad en nieuwe ontsluitingsweg) wordt de Kerkweg aantrekkelijk als wandel- en fietsroute. Dit versterkt de ambitie om van de molen een punt te maken om naar toe te lopen. Met een nieuw wandel/fietspad door het land wordt de molen ook vanuit het landschap mooi beleefbaar. Daarbij kan er nieuwe samenhang ontstaan met de andere ontmoetingsplekken in de polder. Met Erf Rodermond kan verkend worden of er weer oude graansoorten zoals rogge en boekweit in het gebied geteeld kunnen worden; met de school kunnen educatieve programma's worden opgezet.

Vanuit de Koornmeule kan ook worden bijgedragen aan de opzet van een 'belevingsroute', over de herstelde kade, rond het lage deel van de polder. Met een route door het landschap en bijvoorbeeld

De open molenbiotoop
cirkel van 400 m rond de molen

Principes
Molenbiotoop
Koornmeule

- Draaiende Koornmeule als blikvanger in het open polderlandschap.
- Open molenbiotoop rond de molen. Verwijderen van opgaande beplantingen aan de zuidwest zijde van de molen. Kenmerkende opgaande beplantingen langs de Kerkweg, op aanliggende erven en in het natuurgebied sparen.
- Directe omgeving molen open inrichten, met bloemrijk gras, rietland en/of een boekweit/roggeakker.
- Molen als ontmoetingsplek voor het dorp betekenis geven.
- Inpassing nieuwe langzaamverkeersroutes (wandel/fiets/vaarroutes).
- Ruimte voor educatieve voorziening als klein bijgebouw naast de molen.
- Molen onderdeel van 'belevingsroute' rond het lage deel van de polder.
- Zo min mogelijk infrastructuur en verharding rond de molen.
- Geen parkeerplaatsen (anders dan nodig voor eigen beheer of bereikbaarheid minder validen) langzaamverkeersroutes (wandel/fiets/vaarroutes).
- Ruimte voor educatieve voorziening als klein bijgebouw naast de molen.
- Molen onderdeel van 'belevingsroute' rond het lage deel van de polder.
- Zo min mogelijk infrastructuur en verharding rond de molen.
- Geen parkeerplaatsen (anders dan nodig voor eigen beheer of bereikbaarheid minder validen).

‘verhalende banken’ op mooie zichtplekken, kan vanuit de molen het verhaal worden verteld over het ontstaan van dit landschap, de vervening, de plassen en de (verdwenen) molens. De molen kan trekker zijn in de opzet van dit verhaal.

Het herstellen van de invaargrot is een belangrijke wens van de stichting voor de tweede herstelfase van de molen. In samenhang met het autoluw maken van de Kerkweg/Binnenpad (zie 5.7) en de verschuiving van een groot deel van de loswalactiviteiten (zie 5.8) zullen de mogelijkheden hiervoor in het vervolgproces nader worden verkend.

Voorbeelden van boekweitveld

Oude foto van de Koornmeule

Voorbeeld van ‘verhalende banken’

Deelgebied 7

Kerkweg/Binnenpad

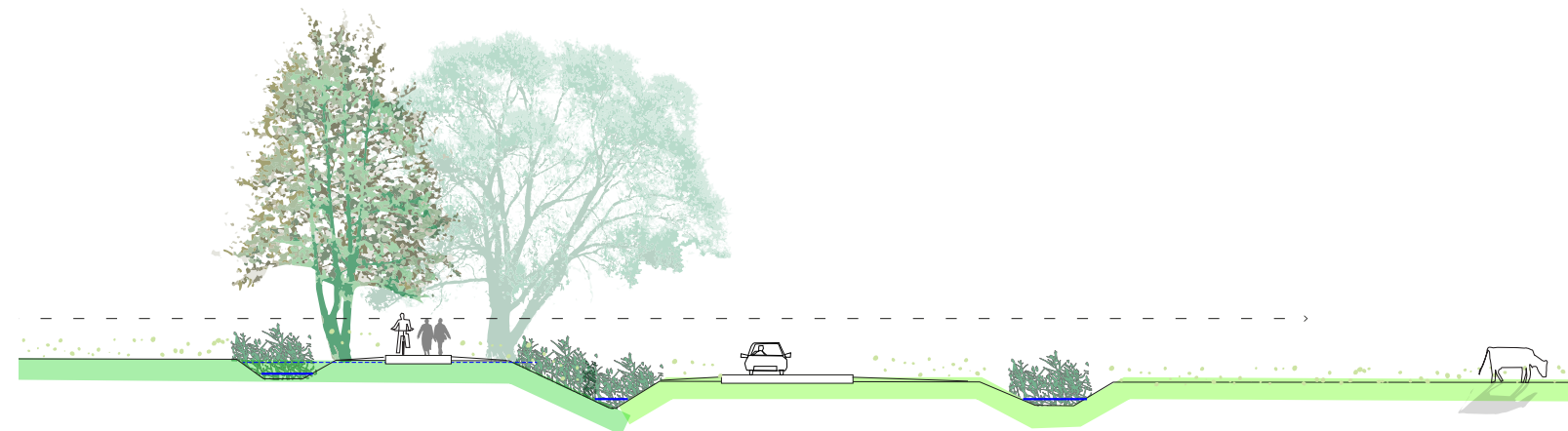
autoluw

Een autoluwe Kerkweg/Binnenpad is een belangrijk deelproject om de balans tussen economie, ecologie en leefbaarheid in het dorp te versterken. Na afweging van verschillende varianten is als meest optimale variant een model naar voren gekomen, waarbij er een nieuwe ontsluitingsweg door de Gieterse Polder wordt aangelegd en de Kerkweg vanaf De Kruumte voor wandelaars, fietsers en bestemmingsverkeer wordt ingericht. Hierbij blijven de twee punten aan de Kerkweg waar nu veel bezoekers parkeren (De Kruumte en 't Vonder), met de auto bereikbaar. De parkeerplaatsen bij 't Vonder en de Kruumte worden daarbij ingericht als 'dorpsknooppunten' met goede voorzieningen om te overstappen en overladen.

Nieuwe ontsluitingsweg naar 't Vonder Onderlangs de kade

Een ontsluitingsweg volgt de te herstellen kade, op de overgang van het laag gelegen deel naar de Bovenlanden. Met het hoogteverschil van de kade, beplantingen en brede bermen wordt de weg ruimtelijk ingepast. Vanaf het nieuwe wandel/fietspad op de kade is er zicht over de weg, naar het achterliggende open landschap en het dorpsgezicht met de draaiende Koornmeule. Verkeerskundig sluit de nieuwe ontsluitingsweg via De Deukten aan op de Beulakerweg. Vrachtverkeer, bezorgdiensten, touringcars en een deel van de bewoners en bezoekers zal via deze weg naar het Binnenpad gaan rijden. De verkeersdrukke op de Deukten en Kerkweg/Binnenpad zal hiermee sterk afnemen. De Gieterse polder, de omgeving van erf Rodermond en het Beschermd Dorpsgezicht worden daarmee rustiger en aantrekkelijker voor de ontmoetingsplekken en langzaamverkeer.

De ambitie is dat de weg een landschappelijk karakter krijgt en vormgeven wordt op een lage rijsnelheid. Het moet vanzelfsprekend worden om richting het Beschermd Dorpsgezicht steeds langzamer te gaan rijden. Bijvoorbeeld door een geleidelijke overgang naar doorgroeibare verharding te maken. Bij kruisingen heeft het langzaam verkeer

Bovenlanden

Kade

Lage deel van de polder

Fiets/wandelpad
Zicht over de weg,
op de polder

Nieuwe ontsluitingsweg
bezoekers, touringcars,
zwaar verkeer, ..

Principe inpassing weg onderlangs de kade

**Principes
nieuwe ontsluitingsweg**

- Zorgvuldige landschappelijke inpassing van de weg, rekening houden met kwaliteiten open polder en Beschermd Dorpsgezicht.
- De weg wordt zo ingericht dat er richting Beschermd Dorpsgezicht steeds langzamer wordt gereden.
- Respect voor donkerte als kwaliteit van de polder, geen verlichting langs de weg (hoogstens oriëntatieverlichting).
- Weg volgt de te herstellen kade onderlangs.
- Beplantingen op de kade, rietstroken en bloemrijke bermen bedden de weg landschappelijk in. Vanaf het wandel/ fietspad bovenop de kade is er zicht over de weg (kade is onderdeel van de landschappelijke inpassing van de weg).
- Veilige oversteken voor langzaam verkeer; wandel- en fietspaden hebben ruimtelijk voorrang.
- Relevante wandel/fiets- en vaarroutes, inclusief benodigde voorzieningen, meenemen bij de inpassing van de weg en parkeerplaatsen.

**Principes
Autoluwe Kerkweg/ Binnenpad**

- Vanaf de Kruumte: autoluwe inrichting, auto te gast, alleen bestemmingsverkeer.
- Weg herinrichten als aantrekkelijk wandel- en fietsgebied, aansluitend op Gieters karakter Binnenpad.
- Nadere verkenning mogelijke maatregelen voor de loswal en invaargrot en bij de molen.

ruimtelijk voorrang (zie ook Hoofdstuk 6 / laag 3).

Autoluwe Kerkweg/Binnenweg

Het doel van verkeersmaatregelen is te komen tot een autoluwe inrichting van Kerkweg/Binnenpad. De Kerkweg zal daarvoor vanaf De Kruumte alleen nog toegankelijk zijn voor bestemmingsverkeer (bewoners, werklieden, hulpdiensten, minder valide bezoekers, ...), fietsers en wandelaars. Er kan alleen nog geparkeerd worden op de daarvoor bestemde terreinen, niet meer in de bermen of langs de weg. Met het wegnemen van de verkeers- en parkeerdruk ontstaat de ruimte om Kerkweg/Binnenpad meer te laten aansluiten op het Gieterse karakter van het Binnenpad, met herstel van de grasbermen, bomen en (doorgaande) hagen langs de erven. Met een duidelijke overgang moet zichtbaar worden gemaakt dat de weg vanaf de Kruumte primair bestemd is voor fietsers en wandelaars en dat de (weinige) auto's hier te gast zijn. Aandachtspunt is de wens om de invaargrot van de molen te herstellen en de loswal die hierbij ligt. De mogelijkheden hiervoor worden in het vervolgproces verkend.

Parkeerplaatsen

Uitgangspunt is dat er op Kerkweg/ Binnenpad alleen nog bestemmingsverkeer komt. De aanwezige parkeerplaatsen worden ingericht voor bewoners. De ambitie is dat de herinrichting van de Kerkweg/Binnenpad hier leidt tot een betere inpassing en uitstraling van de parkeerplaatsen, bijvoorbeeld met hagen langs het pad. Mogelijk kunnen er op een aantal parkeerplaatsen vormgegeven ‘Gieterse zonneschuren’ worden gebouwd, om het parkeren beter in te passen en de opwek van duurzame stroom in het Beschermd Dorpsgezicht mogelijk te maken. De parkeerplaatsen bij de Kruumte en ’t Vonder krijgen een bredere doelstelling. Deze zijn ook voor bezoekers, toeristen en de bevoorrading. De parkeerplaatsen bij ’t Vonder en de Kruumte worden daarbij ingericht als ‘dorpsknooppunten’ met aanvullende voorzieningen om over te stappen, fietsen op te laden en bijvoorbeeld een pakketdienst. In het Toekomstbeeld is de indeling, verdeling en inrichting van de parkeerplaatsen niet meegenomen, dit wordt in de volgende planfase nader verkend en uitgewerkt. Het bestemmingsplan geeft de kaders voor de ontwikkeling aan, er is geen ruimte voor uitbreiding van het parkeergebied. Voorwaarde is een goede inpassing, uitgaande van behoud en versterking van de kenmerken, kwaliteiten en waarden van het Beschermd dorpsgezicht.

**Principes
parkeerplaatsen**

- Geen uitbreiding van parkeerplaatsen in Beschermd Dorpsgezicht.
- Geen parkeren langs de weg of in de bermen.
- Goede inpassing van (overblijvende) parkeerplaatsen, aansluitend op de kenmerken, kwaliteiten en waarden van het Beschermd dorpsgezicht.
- ‘Parkeererven’ omsluiten met hagen en landschappelijke beplantingen.
- Nadere verkenning inpassing (goed vormgegeven) ‘Gieterse zonneschuren’ op parkeerplaatsen.
- Parkeerplaatsen van ’t Vonder en de Kruumte worden ingericht als ‘dorpsknooppunten’ met goede voorzieningen om over te stappen en over te laden.
- Inpassen van recreatieve schakels tussen het fiets/wandelpad langs de middenvaart en Kerkweg/Binnenpad.

Inpassing parkeerplaatsen in het groen

Deelgebied 8

Nering met loswal en nieuw wandel/fietspad

In een bewonersbijeenkomst is het idee naar voren gekomen om achterlangs de Beulakerweg een nieuw fiets/wandelpad aan te leggen. Wanneer het pad met water kan wordt afgescheiden van de Nering, kan een veilige, autovrije langzaamverkeersverbinding voor kinderen tussen de school en het Kulturhus gerealiseerd worden. Twee keer per week gaan hier 200 kinderen op en neer, nu langs de drukke Beulakerweg.

ingepast en afgeschermd. Het verlengen van de loswal, de aanleg van een boezemvaart en een vrijliggend fiets/wandelpad vergt aanpassingen aan een aantal landpaden naar het Binnenpad en de haven aan de Cornelisgracht. De mogelijkheden hiervoor worden in overleg met betrokken partijen nader verkend. Daarbij is een wens ingebracht voor een wandelpad langs de Cornelisgracht. Dit wordt dan ook nader bekeken.

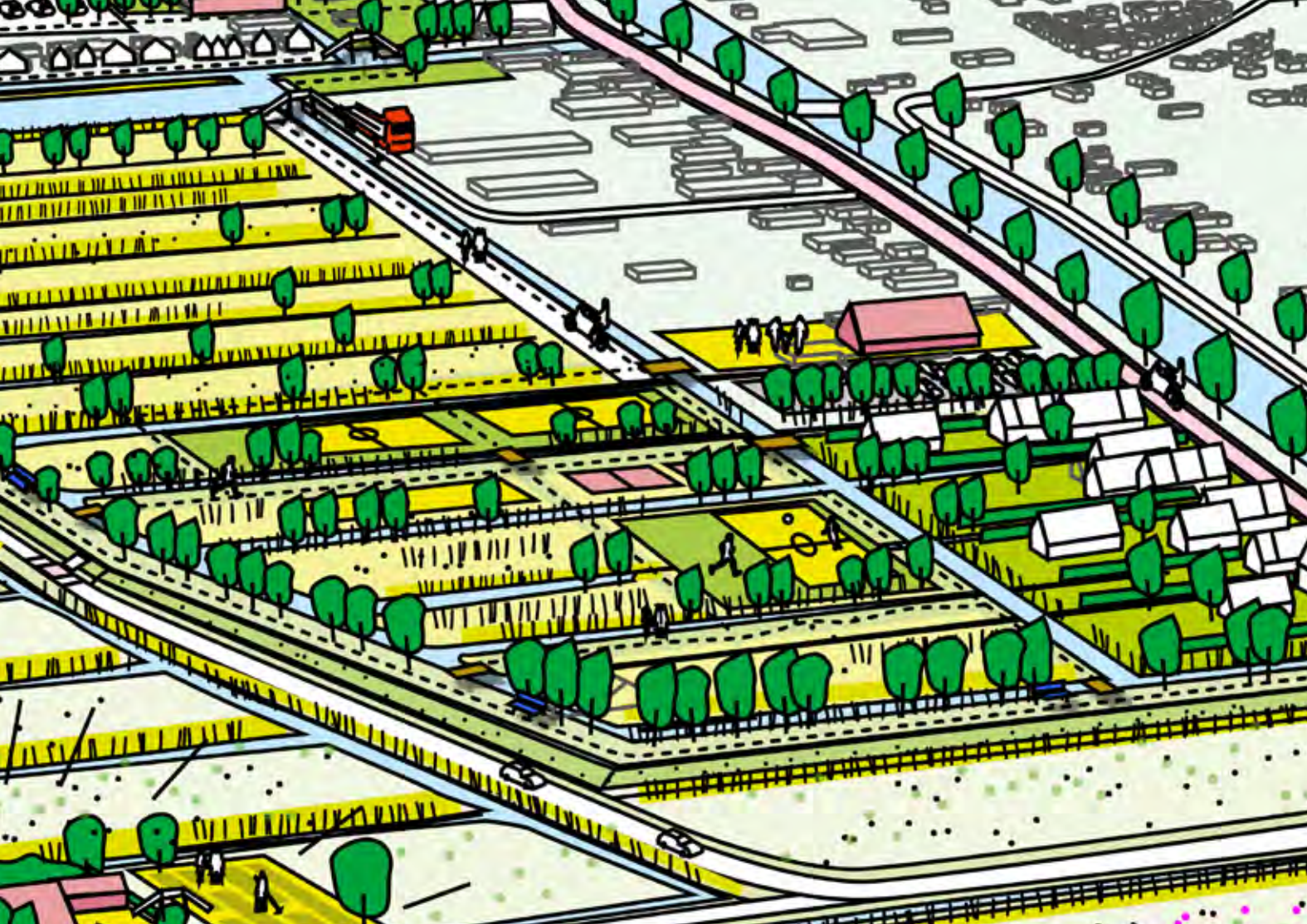
Principes

Nering met loswal en nieuw wandel/fietspad

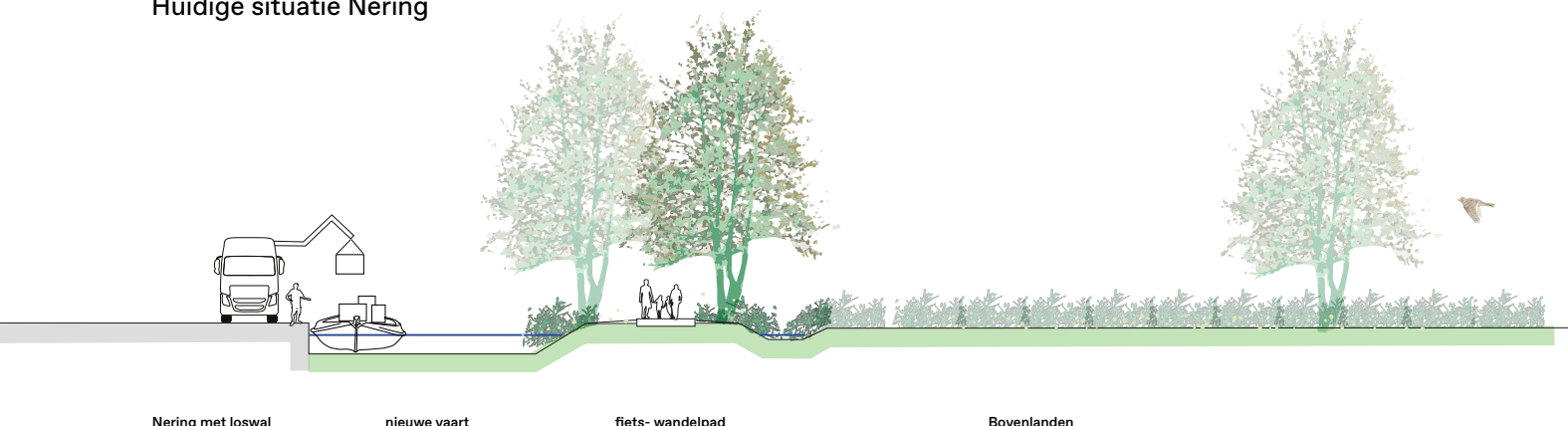
- Aanleg boezemvaart langs de Nering; verlenging van de vaart (op polder of boezemniveau) achterlangs de bebouwing naar de kade.
- Verlengen loswal langs de Nering.
- Vrijliggende wandel-fietspad aan de oostzijde van de vaart, met aansluiting naar het centrumgebied.
- Inpassing met landschappelijke beplantingen (elzen, wilgen), rietoevers en bloemrijke bermen.
- Gieterse bruggen over het water.

De nieuwe waterloop kan als vaart langs de Nering een dubbelfunctie krijgen. De huidige loswal kan dan uitgebreid worden over een langere lengte van de bedrijvenstraat. Met een lange loswal kan hier door meerdere gebruikers tegelijkertijd worden geladen en gelost, wat de efficiëntie vergroot en de overlast van wachtende boten op de Cornelisgracht wegneemt. Een goede losvoorziening aan deze zijde van de Gieterse Polder, dicht bij de Beulakerweg, kan tevens de huidige loswal bij de molen aan de Kerkweg ontlasten.

Uitgangspunt is een aantrekkelijke landschappelijke inpassing van de wandel/fietsroute, met opgaande landschappelijke beplantingen, bloemrijke bermen en rietoevers langs het water. Met de beplantingen kunnen tevens de bedrijven aan de Beulakerweg gezien vanuit de Gieterse Polder ruimtelijk beter worden

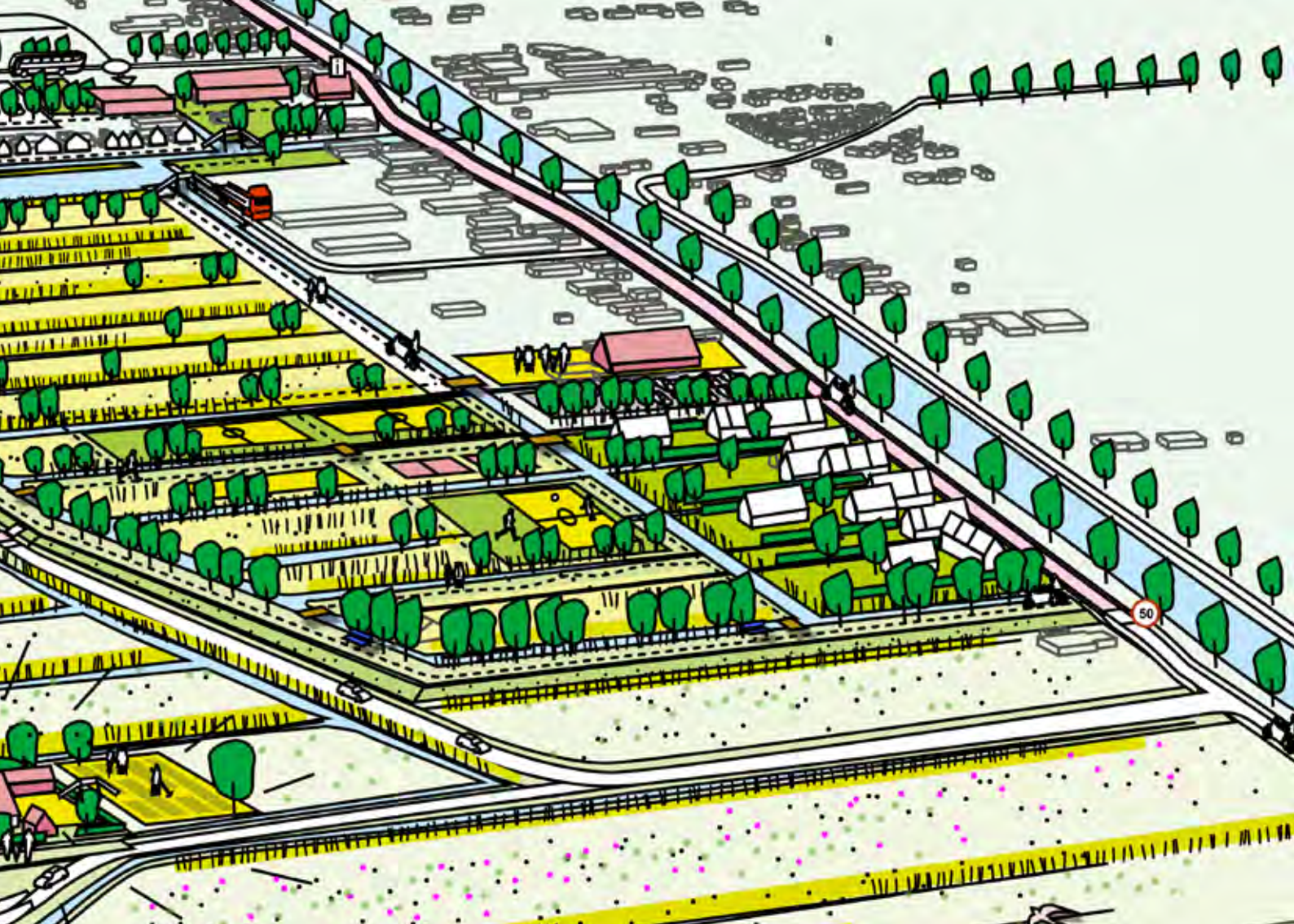
Huidige situatie Nering

Nering met loswal nieuwe vaart fiets- wandelpad Bovenlanden

Principe inpassing nieuwe vaart en fiets/wandelpad

5.9 Beulakerweg als dorpsstraat

In de Toekomstvisie Giethoorn is opgenomen dat het van belang is om de uitstraling en 'eigenheid' van de Beulakerweg en het kanaal te versterken: laat zien dat dit Giethoorn is. Belangrijke opgaven zijn het verbeteren van (het gevoel van) verkeersveiligheid en de oversteekbaarheid, verminderen van het aantal borden en het herstel van de boomstructuur langs het kanaal.

Op dit moment sluit de inrichting van de Beulakerweg - als provinciale weg - niet aan op de functie die deze weg in het dorp heeft. Woningen, bedrijven, toeristische voorzieningen, parkeerterreinen en aanlegplekken en opstappunten langs het kanaal zijn direct aan deze weg georiënteerd en ontsloten. Langs de weg ligt een vrijliggend fietspad, maar er zijn vrijwel geen voetpaden. Op veel plekken ontbreken oversteekvoorzieningen. De weg is een barrière in - de vanuit het Nationaal Park gewenste - ruimtelijke en toeristische samenhang tussen de historische waterstreekdorpen.

De ambitie is een herinrichting van de Beulakerweg als 'dorpsstraat,' waar fietsers en wandelaars veel ruimte hebben, auto's langzaam rijden, waar grote bomen langs de weg staan, bootjes aanmeren langs het kanaal. De inrichting van de Beulakerweg kan mede bijdragen aan een betere oversteekbaarheid en meer spreading van de toeristische drukte in het dorp.

De Provincie is de eigenaar en beheerder van de weg en het kanaal. In overleg met hen moet nader afgewogen worden hoe het (gedeeltelijk) afwaarderen tot dorpsstraat haalbaar is. De Beulakerweg heeft als provinciale weg een doorstroomfunctie waar rekening mee moet worden gehouden. Verschillende voorbeelden van provinciale wegen die bij een dorpskern wel anders zijn ingericht kunnen hierbij als inspiratie dienen. In Den Nul wordt de N337 nu - na overleg met aanwonenden, weggebruikers en belangenorganisaties - voorzien van een smallere rijbaan, hagen en veilige fietsroute. In het toeristische dorp Oostkappele (Zeeland) is het traject van de N287 door de dorpskern ingericht met klinkers, fietsers op de rijbaan, trottoirs, pleinen en terrasjes aan weerszijden.

Principes

- Beulakerweg ingerichten als dorpsstraat, over de trajecten met veel bebouwing aan de weg.
- Lagere rijsnelheid (30-50 km).
- Meer ruimte voor fietsers en wandelaars, mogelijk een gedeelde rijbaan.
- Goede oversteekbaarheid bij de bruggen en tussen het dorp en de kanaaloever.
- Meer bomen, robuuste groenstructuur.
- Aandacht voor ecologische verbindingen, voor bijvoorbeeld otters.
- Meer relatie met het kanaal.

Kwaliteit van het kanaal

Voorbeelden Provinciale weg als dorpsstraat

Colofon

Het ‘Toekomstbeeld Gieterse Polder & Omgeving Kulturhus’ is opgesteld door Van Paridon x de Groot landschapsarchitecten, in opdracht van de gemeente Steenwijkerland en in samenwerking met betrokken partijen en met de inbreng van bewoners en ondernemers in en rond de Gieterse Polder tot stand gekomen.

Opdrachtgever
Gemeente Steenwijkerland

Betrokken partijen
‘t Gieters Belang
Giethoorn Onderneemt
Provincie Overijssel
Natuurmonumenten
Waterschap Drents Overijsselse Delta

Ontwerp, tekst en vormgeving
Van Paridon x de Groot
Landschapsarchitecten

Datum
April 2023

Alles uit deze publicatie mag worden gepubliceerd, mits de bron wordt vermeld: VPxDG, Amsterdam, 2023

